

ENERGIE-EFFICIËNTIE MAATREGELEN VOOR KMO'S

INTERNATIONALE VERGELIJKING EN
IDENTIFICATIE VAN MOGELIJKE AANPASSINGEN
VOOR VLAANDEREN

ENERGIE-EFFICIËNTIE MAATREGELEN VOOR KMO'S

INTERNATIONALE VERGELIJKING EN IDENTIFICATIE VAN MOGELIJKE
AANPASSINGEN VOOR VLAANDEREN

Klant : Vlaams Energieagentschap (VEA)

Contactpersoon : Wim Lameire

Adres :

3E Referentie : PR106047

3E Contact persoon : Jasmin Janssens, Jan De Decker, Benoit Van den Broecke

Datum : 30/04/2013

Status : Finale versie

Classificatie : Confidentieel

Volgens de Algemene Voorwaarden van 3E, ontvangt de klant het niet-exclusief, niet-overdraagbaar gebruiksrecht op de door 3E gerapporteerde resultaten, en dit uitsluitend voor interne doeleinden. Tenzij expliciet anders overeengekomen, kan 3E niet verantwoordelijk of aansprakelijk gesteld worden voor de gevolgen van het gebruik door de klant van de resultaten, rapporten, aanbevelingen of andere gegevens door 3E aangeleverd in het kader van een project of bestelling.

INHOUDSOPGAVE

Inhoudsopgave	3
1 Inleiding en Methodologie	5
1.1 Introductie	5
1.2 Opdracht VEA en doelstellingen	6
1.3 Methodologie	7
1.4 Lezersgids	7
2 Overzicht van de maatregelen	9
2.1 Overzichtstabellen	9
2.1.1 <i>Ondersteuning energie-efficiëntie</i>	9
2.1.2 <i>Energiemanagement</i>	13
2.1.3 <i>ESCO's</i>	13
2.2 Bespreking van de aandachtspunten en trends	14
3 Bespreking van de meest interessante elementen	16
3.1 Informatieverstrekking	16
3.1.1 <i>Website</i>	16
3.1.2 <i>Facilitators</i>	18
3.1.3 <i>Valorisatie van synergie-effecten</i>	18
3.2 Energieaudits	18
3.2.1 <i>De audits zijn zo goed als gratis</i>	19
3.2.2 <i>Pool van erkende auditeurs die continu worden geëvalueerd</i>	19
3.2.3 <i>Betrokkenheid van regionale vertegenwoordigers (vb. kamers van koophandel)</i>	19
3.2.4 <i>Standaardmethode</i>	19
3.2.5 <i>Opleidingen van auditeurs</i>	20
3.2.6 <i>Inzetten op synergie-effecten</i>	20
3.2.7 <i>Tweedelige aanpak</i>	20
3.3 Investeringssteun	20
3.3.1 <i>Nederland</i>	21
3.3.2 <i>Duitsland</i>	21
3.3.3 <i>Oostenrijk</i>	21
4 Mogelijkheden en aanbevelingen voor het Vlaamse beleid	23
4.1 Huidige vlaamse beleidsinstrumenten	23
4.1.1 <i>Financiële ondersteuning</i>	23
4.1.2 <i>Fondsen en derde partijfinanciering</i>	24
4.1.3 <i>Vrijwillige overeenkomsten</i>	24

4.1.4	<i>Verplichtingen</i>	25
4.1.5	<i>Sensibiliseren en informeren</i>	26
4.2	Aanbevelingen tot wijziging van bestaande beleidsinstrumenten op basis van best practices uit het buitenland	27
4.2.1	<i>Vlaanderen heeft geen belangrijke achterstand tov de benchmarklanden</i>	27
4.2.2	<i>Vertrek vanuit de leefwereld van de KMO's</i>	27
4.2.3	<i>Creëer een koepelsite waar KMO's op een eenvoudige manier informatie kunnen bekomen</i>	27
4.2.4	<i>Gebruik door KMO's gekende kanalen (zoals link met Kamers van Koophandel voor eerstelijnsadvies)</i>	28
4.2.5	<i>Opbouwen van een databank om acties naar KMO's te stroomlijnen, monitoren</i>	28
4.2.6	<i>Thematische advisering & ondersteuning als complement</i>	29
4.2.7	<i>Besparingspotentieel beperkt zich niet tot één KMO alleen</i>	29
4.2.8	<i>ESCO's geen evidentie binnen een KMO-context</i>	29
4.2.9	<i>Energiemanagementsystemen best op vrijwillige basis</i>	30
BIJLAGE A	Template basisvragen telefonisch interview	31
BIJLAGE B	Contactenlijst interviews	32
BIJLAGE C	Bespreking van de meest interessante maatregelen per land	33
	Wallonie	33
	Brussel	37
	Nederland	44
	Frankrijk	48
	Duitsland	54
	Verenigd Koninkrijk	62
	Oostenrijk	67
	Denemarken	73
BIJLAGE D	Green Deal: energy saving for your home or business	74

1 INLEIDING EN METHODOLOGIE

1.1 INTRODUCTIE

In de Europese Unie zijn er meer dan 20 miljoen bedrijven actief in de private sector, waarvan ongeveer 99% kleine en middelgrote ondernemingen (KMO's) die samen werk verschaffen aan ongeveer 90 miljoen mensen. In België zijn er ongeveer 500 000 KMO's die 99.8% van alle bedrijven uitmaken. Ongeveer 59% hiervan is gelegen in Vlaanderen. Samen vertegenwoordigen deze KMO's 61.6% van de economische toegevoegde waarde en 67.7% van de werkgelegenheid in de private niet-financiële sector. Al deze KMO's samen verbruiken een aanzienlijk deel van het Belgische energieverbruik¹. Hoewel België (en dus ook Vlaanderen) tot de betere leerlingen van de klas behoort als het op grondstof-efficiëntie aankomt (zie Figuur 1), is er nog een groot potentieel aan energiebesparing in de KMO-sector.

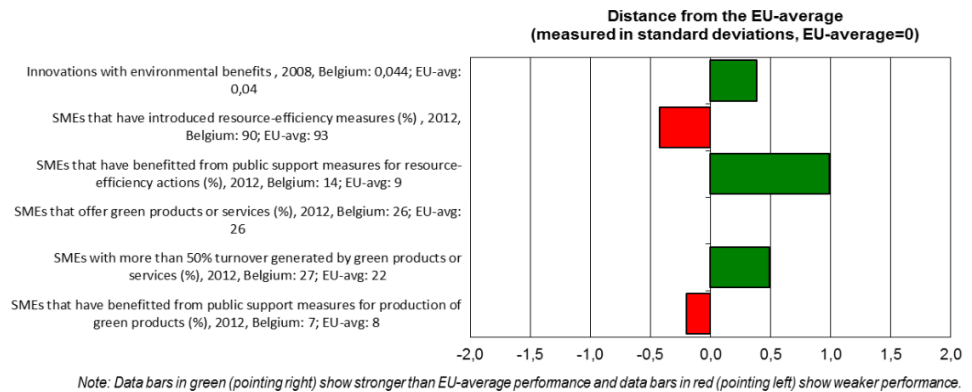
Ondanks het belang van de KMO's zijn een groot aantal energiebesparingsmaatregelen eerder toegespitst op de grote industrie. Ruwweg zijn er drie belangrijke redenen waarom maatregelen sneller in de grote industrie genomen worden:

- Het is een stuk makkelijker om de minder dan 500 energie-intensieve bedrijven in Vlaanderen te bereiken dan de 300 000 KMO's
- Industriële bedrijven stellen per definitie een ploeg van ingenieurs te werk, die op snelle manier getraind kunnen worden om te zoeken naar besparingsmogelijkheden
- Iedere wijziging van de bestaande situatie vergt een stuk engineering en project management. Dit weegt een stuk minder door in grote projecten

KMO's liggen nochtans wel degelijk wakker van hun energieverbruik. Uit een onderzoek van UNIZO uit 2012 blijkt dat bij 39% van de bedrijven energie meer dan 5% van de bedrijfskosten vertegenwoordigt. Bij 10% van de bedrijven is dit zelfs meer dan 10% van de bedrijfskosten.

VEA wil daarom nagaan welke maatregelen bestaan en goed werken in de ons omringende landen, om daarna te analyseren hoe de bestaande maatregelen in Vlaanderen kunnen worden aangepast teneinde het potentieel te benutten en de respons van KMO's op het vlak van energiebesparing te vergroten.

¹ Exacte cijfers over het totale energieverbruik van deze KMO's werden niet gevonden.

Figuur 1: Source: European Commission, Enterprise and Industry, SBA Fact Sheet 2012, Belgium, beschikbaar via http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/files/countries-sheets/2012/belgium_en.pdf

1.2 OPDRACHT VEA EN DOELSTELLINGEN

Het doel van deze opdracht bestaat in het identificeren van best practices in een aantal Europese lidstaten om energiebesparing bij KMO's te realiseren. De bestaande maatregelen in de volgende landen/regio's werden in kaart gebracht:

- Nederland
- Duitsland
- Frankrijk
- Verenigd Koninkrijk
- Denemarken
- Oostenrijk
- Vlaanderen
- Brussels Hoofdstedelijk Gewest
- Wallonië

Voor elk van deze landen of regio's werden de volgende types van beleidsinstrumenten geanalyseerd:

- Financiële ondersteuning
- Fondsen en derdepartijfinanciering
- Vrijwillige overeenkomsten
- Verplichtingen
- Sensibilisering en informatieverstrekking

De uiteindelijke bedoeling van het project is om die maatregelen te identificeren die effectief bleken in de andere lidstaten en op dit ogenblik nog niet of niet volledig zijn geïmplementeerd in Vlaanderen.

Voor deze maatregelen moet tot slot een inschatting worden gemaakt van de haalbaarheid om een gelijkaardig instrument in Vlaanderen op te starten of om de bestaande maatregelen aan te passen.

1.3 METHODOLOGIE

Voor deze studie werden voor de geselecteerde landen alle maatregelen in kaart gebracht die van toepassing zijn voor KMO's en die gericht zijn op een efficiënter energiegebruik. De focus is hier procesenergie en niet zozeer energie in gebouwen, zoals verwarming, etc. Daarnaast werd op vraag van VEA ook expliciet gepeild naar het beleid op het gebied van ESCO's en energiemangement in elk te onderzoeken land.

Het procesverloop van de inventarisatie kan samengevat worden in een drietal stappen:

1. Desktop research:
 - Een lijst met contactpersonen werd opgesteld. Deze bevat de Chambers of Commerce, Vlaamse volksvertegenwoordigers (ambassadeurs, FIT), energieagentschappen, ministeries, ...
 - Een eerste overzicht met maatregelen wordt opgesteld op basis van de websites van Europese en nationale federaties, energieagentschappen, EU rapporten, ... Dit overzicht dient als structuur bij het telefonisch interview.
2. Telefonische interviews:
 - Alvorens de interviews aan te vatten werd een template opgesteld met vijf basisvragen die werden besproken met en goedgekeurd door VEA (zie Bijlage A).
 - Een tweeledige aanpak werd gehanteerd, waarbij enerzijds de overheid en anderzijds het bedrijfsleven aan bod kwam. Bijlage B bevat een overzicht van de gecontacteerde personen.
 - Bij de interviews werd tevens gepeild naar de impact van de verschillende maatregelen: succesvol naar energiebesparing, wordt er veel beroep op gedaan, indicatieve cijfers, ... Voor bijna geen enkele maatregel en land is deze informatie beschikbaar of eenvoudig te raadplegen.
3. Opmaak van file per land op basis van de vergaarde informatie. Deze files vormen de basis voor opmaak van overzichtstabel en fiches voor de belangrijkste maatregelen.

1.4 LEZERSGIDS

Hoofdstuk 2 geeft een overzicht van de verschillende maatregelen samen met een bespreking van de belangrijkste aandachtspunten en trends.

Hoofdstuk 3 gaat dieper in op de meest interessante elementen van de maatregelen in de ons omringende landen, die met VEA werden besproken en goedgekeurd. Deze worden opgedeeld in 3 belangrijke delen:

- Informatieverstrekking
- Energieaudits
- Investeringssteun

Hoofdstuk 4 bekijkt ten slotte hoe de succesvolle maatregelen kunnen worden ingewerkt in de huidige Vlaamse maatregelen.

Alle interessante maatregelen van de ons omringende landen worden besproken in de maatregelenfiches in Bijlage C. Hier is bovendien informatie te vinden over de verantwoordelijke

overheden of instituties en worden relevante links opgelijst waar meer gedetailleerde informatie te vinden is.

2 OVERZICHT VAN DE MAATREGELEN

Dit hoofdstuk geeft een overzicht van alle onderzochte maatregelen voor de verschillende landen en regio's. Hoofdstuk 2.1 geeft een overzicht van de verschillende maatregelen voor energie-efficiëntie volgens de 5 categorieën, de maatregelen voor energiemanagement en het eventuele gebruik van ESCO's. Hoofdstuk 2.2 bespreekt een aantal aandachtspunten en geeft de belangrijkste trends weer.

2.1 OVERZICHTSTABELLEN

2.1.1 Ondersteuning energie-efficiëntie

Onderstaande tabellen geven een overzicht van de ondersteuningsmaatregelen ter bevordering van energie-efficiëntie bij KMO's in de verschillende landen. De maatregelen werden daarbij onderverdeeld in de 5 gedefinieerde categorieën.

Per land werden een drie- tot viertal maatregelen in vet aangeduid. Dit zijn de maatregelen die in de telefonische interviews als meest succesvol en interessant naar voor werden geschoven. Voor deze maatregelen werd telkens een uitgebreidere bespreking toegevoegd in de fiches per land in Bijlage C.

België

	Vlaanderen	Wallonie	Brussel
A. Financiële ondersteuning	Investeringsaftrek Ecologiepremie REG premies distributienetbeheerders GSC & WKC Korting onroerende voorheffing	Investeringsaftrek Investeringssteun (aide spécifique energie) Energiepremies GSC Subsidie energieaudit	Investeringsaftrek Energiepremies GSC Investeringssteun voor beter leefmilieu Voorbeeldgebouwen
B. Fondsen en derde partijfinanciering	Groene waarborg Optimeo: financiering via Participatiefonds	Financiering Novallia Optimeo: financiering via Participatiefonds	Het Brussels Waarborgfonds B2e: financiering via Gimb Optimeo: financiering via Participatiefonds
C. Vrijwillige overeenkomsten	Auditconvenant	Convenant (accord de branche)	Label ecodynamische onderneming
D. Verplichtingen	Besluit Energieplanning EPB Regelgeving	PEB Regelgeving	EPB Regelgeving Energieaudit bij MVA
E. Sensibiliseren en informeren	VEA Energieconsulentprojecten Eco-efficiëntiescan Energiescan	SPW: facilitator, opleidingen, technische dossiers EE	BIM: facilitator, opleidingen, seminars

Overige EU lidstaten

	Nederland	Frankrijk	Duitsland
A. Financiële ondersteuning	Energie-investeringsaftrek	Energie-efficiëntie certificatenstelsel (witte certificaten) Subsidie voor energie-audits Versnelde investeringsaftrek	Investeringssubsidies (via ETS-fonds, KfW, NKI) Subsidies voor audits (2d: 80% , 10d: 60%)
B. Fondsen en derde partijfinanciering		Fonds voor investeringen in rationeel energiegebruik (FIDEME) Waarborg voor energiebehoud (FOGIME) Groene lening/waarborg (OSEO)	KfW bank: fonds voor energie-efficiëntie bij KMO's (advies & investeringen) Energie-efficiëntie fonds (voor alle doelgroepen)
C. Vrijwillige overeenkomsten	Meerjarenafspraken	Association des entreprises pour la réduction de l'effet de serre (AERES) Overeenkomst tussen ADEME en federaties	Vrijstelling ecotaks bij uitvoeren energieaudit Overeenkomst tussen overheid en industrie II
D. Verplichtingen	Wet Milieubeheer & Activiteitenbesluit		
E. Sensibiliseren en informeren	Green Deals (MKB Nederland)	Informatieverleningen Ondersteuning bedrijven	Energie-efficiëntie campagne

	Oostenrijk	Denemarken	UK
A. Financiële ondersteuning	Subsidie voor energieaudit (via regionale programma's Kamer van Koophandel) Investeringssubsidie	Subsidies voor consultancy, aangeboden door distributiebeheerders	Investeringsaftrek Renewable Heat Incentive (RHI)
B. Fondsen en derde partijfinanciering	Federal Environmental Fund		Green Investment Bank (closed?) Green Deal (Esco) Carbon Trust Loans (closed)
C. Vrijwillige overeenkomsten	Klima:Aktiv programma for voluntary agreement	Vrijwillige overeenkomst, met focus op grote bedrijven (verplichting EMS, audits, special investigations, implement all measures <4y payback) --> afgeschaft einde 2013	Overeenkomst tussen grote bedrijven en KMO's (zonder tussenkomst overheid) Climate Change Agreement
D. Verplichtingen		Electricity companies, gas distribution companies and district heating companies: besparing eindenergieverbruik 1,5% per jaar	Products Policy / Market Transformation Plan
E. Sensibiliseren en informeren	Informatievoorziening via folders, events, annual energy efficiency award, toelichting technologieën, ... (Klima:Activ) Gratis opleidingen voor energieadviseurs (Klima:Activ, EUREM)	Go'Energi of Danish Energy Saving Trust: - checklist voor specifieke topics (ventilatie, cooling, heating system, ...) - consultant scheme ter promotie van raadplegen technische experts --> afgeschaft juni 2012 wegens budgettaire redenen	Energy Saving Trust Carbon Trust Energy Efficiency Deployment Office

2.1.2 Energiemanagement

Nederland	Verplichting voor deelnemers aan de Meerjaren afspraken (MJA) Agentschap NL biedt ondersteuning via www.energiezorg.nl
Frankrijk	Enkel grote bedrijven momenteel Hoger aantal energie-efficiëntiecertificaten ('witte' certificaten) indien managementsysteem
Duitsland	Vroeger vrijwillig Nu gekoppeld aan Ecotaks reductie voor grote verbruikers
Oostenrijk	Momenteel vrijwillig Nieuwe draf wet (waarschijnlijk juni 2013): <ul style="list-style-type: none">- Voor grote bedrijven: EMS verplicht- Voor KMO's: keuze tussen EMS of 4-jaarlijkse audit Regionale programma's met subsidies voor EMS en begeleiding
Denemarken	Informatie en richtlijnen beschikbaar Verplichting voor bedrijven die meedoen aan vrijwillige overeenkomsten → taks reductie Focus op grote bedrijven
UK	Geen info

2.1.3 ESCO's

Nederland	Focus op overheidsgebouwen en grote kantoren Lichtere vormen (bv. enkel verlichting) voor KMO's Onafhankelijk platform ter ondersteuning: ESCoNetwerk.nl
Frankrijk	In residentiële en publieke sector Aangemoedigd door mechanisme energie-efficiëntiecertificaten, de zogenaamde "witte" certificaten In de toekomst waarschijnlijk ook in de industrie Fédération des Services Energie Environnemental : Fidene
Duitsland	Voor federale overheidsgebouwen Voor zeer specifieke opdracht (bv roltrappen in shoppingcentra) Bij distributienetbeheerders (Stadtwerke)
Oostenrijk	Enkele ESCO's aanwezig (energieleveranciers), maar met weinig succes
Denemarken	Focus op residentiële sector Onderdeel van de energieovereenkomst 2012
UK	Veel ervaring met ESCO's, en ook MUSCO's (multi utility service company voor water, energie, communicatie...) Esco Service Plan (Green Deal) recent geïmplementeerd (zie bijlage D)

2.2 BESPREKING VAN DE AANDACHTSPUNTEN EN TRENDS

Hieronder sommen we een aantal aandachtspunten op die naar voor komen uit de overzichtstabellen:

- Ondersteuningsmaatregelen specifiek gericht op KMO's komen in de meeste landen pas zeer recent op. Dit heeft waarschijnlijk mede te maken met de recent goedgekeurde Europese richtlijn (2012/27/Eu) betreffende energie-efficiëntie.
- Terwijl in België duidelijk de categorie 'Financiële ondersteuning' doorweegt wat betreft het aantal ondersteuningsmechanismen, is dit minder opvallend het geval in de overige onderzochte EU-lidstaten.
- Binnen de categorie van financiële ondersteuning komen twee maatregelen in bijna alle landen voor: investeringssubsidie- of aftrek en subsidies voor energieaudits. Enkel in Denemarken vinden we deze maatregelen momenteel niet terug, maar dit land bevindt zich momenteel in een overgangperiode na de afschaffing van Go'Energi en aanpassing van de vrijwillige overeenkomsten en de Green Tax.²
- In alle landen vinden we vrijwillige overeenkomsten terug, maar doorgaans werden deze in de interviews niet aangeduid als succesvol en/of populair voor KMO's (met uitzondering van de MJA in Nederland). Verplichtingen, specifiek voor rationeel energieverbruik bij KMO's, daarentegen komen enkel in Nederland voor. De wettelijke plicht uit het Activiteitenbesluit is alleen van toepassing wanneer een zekere hoeveelheid energie wordt verbruikt. In het Verenigd Koninkrijk is ook een verplichting van kracht, maar die focust eerder op producten (Market Transformation Programme).
- Op informatievoorziening wordt doorgaans sterk ingezet, hoewel dit in het ene land al concreter ingevuld wordt dan in het andere. Uiteraard is het succes van deze categorie maatregelen moeilijk in te schatten.
- Duitsland en Frankrijk zetten duidelijk in op fondsen ter ondersteuning van investeringen op het gebied van energie-efficiëntie, al dan niet specifiek voor KMO's.
- In tegenstelling tot in België worden audits in verscheidene landen sterk naar voor geschoven en ondersteund. In Duitsland wordt tot 80% van de audits gesubsidieerd. In Oostenrijk ligt de focus op gratis opleidingen voor adviseurs en het volledige Klima:Activ programma.
- Op basis van voorgaande bedenkingen en de besprekingen met het VEA komen volgende 3 maatregelen als meest interessant naar voor:
 - Informatievoorziening
 - Uitvoeren energieaudits
 - Investeringssteun

Deze maatregelen worden verder besproken en uitgewerkt in het volgende hoofdstuk.

² Het Go'Energi framework werd recent stopgezet door de Deense overheid. Volgens de telefonische interviews is dit omwille van budgetredenen en omwille van het feit dat de verantwoordelijkheid voor energiebesparing in Denemarken meer en meer in de handen van de energie/distributiebedrijven wordt gelegd.

- Vanuit de overheid worden energiemanagementsystemen nog in geen enkel land momenteel verplicht via regelgeving. Oostenrijk staat echter het dichtst bij een dergelijke verplichting voor grote bedrijven. Ook in andere landen merken we dat energiemanagement momenteel eerder op grote bedrijven gericht is. Wel hangen doorgaans voordelen vast aan de invoering van dergelijke energiezorgsystemen onder de vorm van belastingreductie, certificaten of via de vrijwillige overeenkomsten. In Nederland wordt er online goede informatie en ondersteuning aangeboden. In andere landen ligt de focus meer op audits.
- Een regelgeving en verplichting op het gebied van ESCO's werd tot op heden in geen van de onderzochte landen geïmplementeerd. In sommige landen gebeurt dit vanuit de markt, waarbij de focus ofwel op publieke gebouwen en grote kantoren ligt, ofwel op de residentiële sector. Opvallend is dat in enkele landen vermelding werd gemaakt van 'lichtere' vormen van ESCO's, waarbij gefocust wordt op één specifiek onderdeel, vb. verlichting, roltrappen in shoppingcentra. Zowel in Nederland als in Frankrijk bestaat een organisatie die ESCO's en energieservices ondersteunt, nl. ESCoNetwerk and Fidene.
 Wat betreft ESCO's is UK een uitschieter tussen de bevroegde landen. In het UK staan ze duidelijk al een stap verder op en hebben ze positieve ervaringen met MUSCO's. In dergelijke 'multi utility service companies' worden naast energie ook andere zaken, zoals water, telefonie, internet, etc, ondergebracht.
 Bovendien werd in oktober 2012 door het DECC (Department of Energie and Climate Change) de Green Deal gelanceerd. Dit is een schema dat private ondernemingen toelaat om verbruikers de mogelijkheid te bieden energiebesparende maatregelen uit te voeren aan hun gebouwen zonder upfront investeringen te moeten doen. De verbruiker laat eerst een assessment uitvoeren door een erkende assessor, die dan een lijst van aan te bevelen energiebesparende maatregelen oplijst. Een gouden regel hierbij is dat de verwachte financiële besparing voor de verbruiker gelijk of groter moet zijn dan de bijkomende kosten (Green Deal Charge) op de energierekening.
 De 'Green Deal provider' zal deze maatregelen en de bijhorende kost voorstellen aan de verbruiker. Volgende categorieën maatregelen vallen onder de Green Deal:
 - Verwarming, ventilatie en air conditioning
 - Gebouwschil
 - Verlichting
 - Sanitair warm water productie
 - Microgeneration: zonthermisch, PV, grond- water en lucht-water warmtepompen
 De Green Deal provider duidt een erkende installateur aan voor uitvoeren van de overeengekomen maatregelen en brengt de energieleverancier van de verbruiker op de hoogte van deze ingrepen. Deze leverancier rekent nu een Green Deal Charge aan op de factuur van de verbruiker en stort deze door aan de Green Deal Provider. Door de investering terug te betalen via de energiefactuur blijft de investeringskost bij het gebouw. Eens de verbruiker niet meer profiteert van de energiebesparing (door verhuis, etc) is hij ook niet meer verantwoordelijk voor de kosten van de energiebesparende maatregel.

3 BESPREKING VAN DE MEEST INTERESSANTE ELEMENTEN

Uit de analyse van de verschillende maatregelen per land komen steeds een aantal gelijkaardige elementen terug. Sommige van deze blijken succesvol te zijn of worden op een interessante manier aangepakt. Dit hoofdstuk bespreekt de 3 meest interessante onderdelen van het beleid in andere landen met telkens een aantal voorbeelden:

- Informatieverstrekking
- Energieaudits
- Investeringssteun

In Hoofdstuk 4 zal tot slot worden nagegaan hoe en in welke mate deze eventueel kunnen ingewerkt worden in de Vlaamse maatregelen om deze effectiever en/of succesvoller te maken

3.1 INFORMATIEVERSTREKKING

Vanzelfsprekend doet elk land aan informatieverstrekking over de beleidsmaatregelen om energie-efficiëntie te bevorderen. In sommige landen gebeurt dit echter op een meer gestructureerde en duidelijke manier, waarbij de verschillende betrokken entiteiten nauw samenwerken. Dit hoofdstuk focust op drie elementen:

- Website
- Facilitators
- Valorisatie van synergie-effecten

3.1.1 Website

Op het vlak van informatieverstrekking zijn vooral Oostenrijk en Duitsland interessante voorbeelden. In deze landen is telkens een overzichtelijke & gebruiksvriendelijke website beschikbaar als 'uniek referentiepunt'. Een print screen van de website in Oostenrijk en in Duitsland is te vinden in Figuur 2 en Figuur 3.

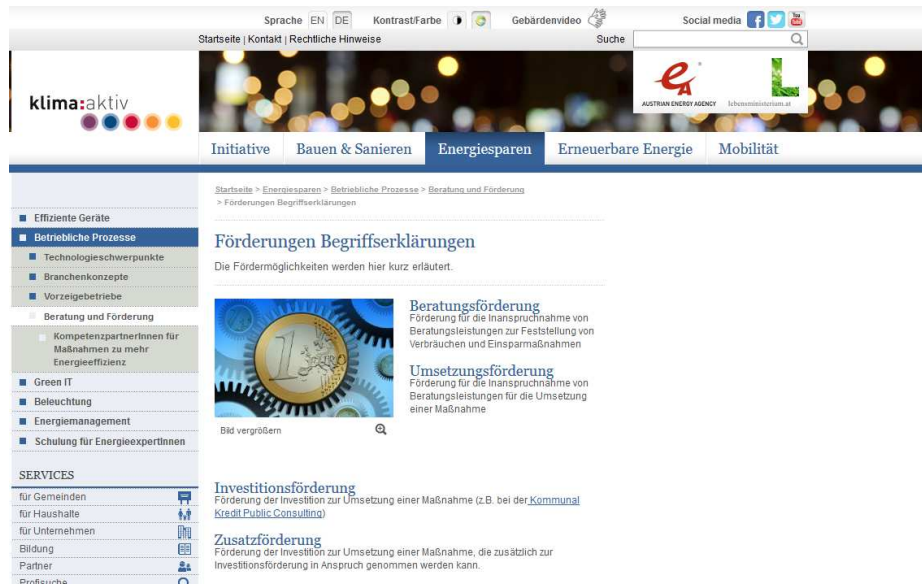
Zoals te zien op deze print-screens is het duidelijk waar men moet zijn als het gaat over energiebesparing voor bedrijven. De Oostenrijkse website leidt tot de benodigde informatie in twee kliks, de Duitse zelfs in slechts één klik.

De websites tonen telkens duidelijk welke informatie beschikbaar is. Deze is niet opgesplitst naar de verschillende maatregelen, maar is gerangschikt vanuit het standpunt en de mogelijke vragen van de bedrijven. Volgende zaken komen telkens terug:

- Informatie over advies
- Informatie over financiële ondersteuning
- Informatie over efficiënte technologieën
- Voorbeeldprojecten
- Informatie over energimanagement

Het feit dat hierbij wordt vertrokken vanuit de specifieke vraag die leeft bij de bedrijven, i.e. de nood aan informatie, eerder dan vanuit de specifieke beschikbare instrumenten helpt om de informatie begrijpbaar weer te geven daar waar ze nodig is.

De websites bevatten bovendien het hele spectrum aan informatie. Indien andere partijen verantwoordelijk zijn voor bepaalde maatregelen, wordt een beknopte samenvatting gegeven met links.

Figuur 2: Informatieverstrekking via de Klima:Aktiv website in Oostenrijk

Figuur 3: Informatieverstrekking via de Stromeffizienz website in Duitsland

3.1.2 Facilitators

In Wallonië en in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest worden zogeheten 'facilitatoren' aangesteld. Dit zijn onafhankelijke experts die door middel van een offertevraag worden gekozen en worden betaald om beschikbaar te zijn voor alle vragen over bepaalde technologieën.

Het Waalse Gewest heeft – naast een facilitator voor de gebouwschil en HVAC-systemen in niet-residentiële gebouwen – drie facilitatoren die specifiek instaan voor industriële processen.³

Volgens de info uit de telefonische interviews lijkt dit goed te werken. De facilitatoren ageren als 'single points of contact' voor een bepaalde technologie of een bepaald domein, en kunnen op die manier snel de vragende partij verder helpen.

3.1.3 Valorisatie van synergie-effecten

Vooral in Oostenrijk wordt sterk gebruik gemaakt van de synergie tussen de verschillende overheidsmaatregelen. De maatregelen zijn onderling gelinkt en bouwen op elkaar verder, zelfs buiten de departementsgrenzen heen:

- Audits worden zeer sterk gesubsidieerd (90%)
- Audits worden volgens een standaardmethode uitgevoerd en standaarddata wordt verzameld
- Auditeurs worden opgeleid en komen in een poule terecht van erkende, onafhankelijke adviseurs
- Reeds ervaren adviseurs krijgen jaarlijkse training over de standaardaudits en over de nieuwe focuspunten
- Nieuwe adviseurs worden eerst opgeleid via EUREM
- De audits gebeuren in twee fasen zodat de resultaten worden opgevolgd en de auditeurs worden geëvalueerd
- De resulterende data wordt gebruikt voor:
 - Up to date benchmarking van de verschillende sectoren (beschikbaar online voor de bedrijven)
 - Opmaken van sectorconcepten en informatie over technologieën
 - Aansturen van het beleid – o.m. kiezen van de focuspunten
- Samenwerking tussen het Austrian Energy Agency (Klima:Aktiv), de kamers van koophandel (WKO), en het Klima + Energiefonds voor het afstemmen van informatieverschaffing (vb folders) & aanpak. Onder meer worden de investeringssubsidies samen vastgelegd met het kiezen van de nieuwe focuspunten.

3.2 ENERGIEAUDITS

Zoals in Vlaanderen wordt in de meeste landen ingezet op energieaudits. Deze worden immers gedaan door externe, ervaren adviseurs en laten toe op een snelle manier het potentieel aan energiebesparing ruwweg in te schatten en de relevante energiebesparingsmaatregelen te identificeren.

³ In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is er een facilitator voor duurzame gebouwen en een facilitator voor duurzame wijken.

De landen waarin sterk op audits wordt ingezet en waarbij audits volgens de telefonische interviews het meest succesvol lijken, zijn wederom Oostenrijk en Duitsland. Uit de ondernomen analyse kunnen we besluiten dat volgende 7 elementen mee zorgen voor de effectiviteit van het systeem.

3.2.1 De audits zijn zo goed als gratis

In Oostenrijk worden korte 1-daagse energieaudits (Energieeffizienzchecks) voor 90% gesubsidieerd. In Duitsland draagt KfW 80% van de kosten van eerstelijnsadvies bij. Voor detailadvies (tot 10-dagen) bedraagt de subsidie 60% van de kosten.

Het hoofddoel is om de KMO's te mobiliseren aan een lage kost. Dit blijkt goed te werken. In Oostenrijk werden al meer dan 2 000 zulke audits uitgevoerd, die bovendien een eerste contact opleveren tussen de bedrijven en de overheid. Dit laat dikwijls toe om in een latere fase nog verder samen te werken. In Duitsland bleek uit een evaluatie uitgevoerd in 2010 dat de financiële ondersteuning van de maatregel bijzonder belangrijk is; slechts 9% van de ondervraagde ondernemers zou deze audit hebben laten uitvoeren zonder financiële ondersteuning.

3.2.2 Pool van erkende auditeurs die continu worden geëvalueerd

Om beroep te kunnen doen op de subsidie mogen de audits enkel worden uitgevoerd door erkende en onafhankelijke adviseurs. Deze worden met hun contactgegevens op een lijst geplaatst die wordt gepubliceerd op de algemene energie-efficiëntiewebsite waarvan sprake hierboven. Op deze manier wordt een soort van 'matchmaking' gedaan waardoor de geïnteresseerde bedrijven snel een betrouwbare auditeur kunnen vinden. Bedrijven die een gesubsidieerde audit laten deelnemen worden bovendien verwacht van een evaluatie in te vullen over de audit en over de auditeur.

Uit dezelfde Duitse evaluatie als hierboven besproken bleek dat 75% van de ondervraagde bedrijven verderzetting van het programma aanbevelen, terwijl twee derde van de ondernemers zeer tevreden was over de kwaliteit van de adviesverlening door de onafhankelijke erkende auditeurs. Dit zijn positieve resultaten die mede worden veroorzaakt door de poule van gescreende, erkende en onafhankelijke adviseurs.

3.2.3 Betrokkenheid van regionale vertegenwoordigers (vb. kamers van koophandel)

In Duitsland moet de subsidie van de KfW aangevraagd worden via regionale partijen zoals de kamers van koophandel (overheidsinstelling in buitenland, in tegenstelling tot private instelling in België). Uit de Duitse evaluatie bleek dat deze betrokkenheid van de kamers van koophandel, energie-agentschappen en andere instellingen zeer goed werkt en een deel van het succes verklaart. De persoonlijke contacten van de regionale lokale partners en hun diverse activiteiten ter ondersteuning van de bedrijven gaven het ondersteuningsprogramma bekendheid en zorgden ervoor dat het effectief wordt gebruikt.

3.2.4 Standaardmethode

In Oostenrijk worden de korte Energieeffizienzchecks uitgevoerd volgens een standaardmethode. Deze wordt opgelegd aan de adviseurs en verplicht hen onder meer gestandaardiseerde gegevens over het energieverbruik en besparingen te verzamelen. Dit laat toe de audits gemakkelijk te vergelijken en de data en andere informatie verder te gebruiken voor andere doeleinden. De

standaardmethode⁴ zorgt er bovendien voor dat alle relevante zaken overal worden onderzocht en dat de kwaliteit gelijkaardig is.

3.2.5 Opleidingen van auditeurs

In Oostenrijk organiseert de overheid onder het motto 'Train the trainer' gratis opleidingen voor energieadviseurs via het Klima:Aktiv programma. De maatregel bestaat uit een jaarlijkse 6-daagse cursus die telkens focust op enkele specifieke topics (vb. perslucht, ventilatie, pompen, elektrische motoren, verlichting, ...). Doordat de opleidingen specifiek bedoeld zijn voor professionele en al ervaren adviseurs, kan de informatie-overdracht snel en efficiënt gebeuren en kunnen zij de informatie direct toepassen in hun werk. Een belangrijk deel van de training gaat bovendien over de gestandaardiseerde energieaudits en hoe deze moeten uitgevoerd worden.

3.2.6 Inzetten op synergie-effecten

In Oostenrijk zit er een gestructureerde aanpak en idee achter de subsidiëring van energieaudits. Zo zijn de audits en de gerelateerde rapportering gestandaardiseerd. De ervaren auditeurs worden opgeleid in specifieke thema's en krijgen verder opleiding over de wijze van auditing. Ze worden gescreend en geëvalueerd. De resultaten van de audits (gestandaardiseerde gegevens) worden gebruikt voor benchmarking, wat dan weer in het beleid gebruikt wordt om specifieke maatregelen op te stellen, om de focuspunten voor het volgende jaar te kiezen, en voor het ontwikkelen van sectorconcepten. Deze geïntegreerde aanpak brengt vele synergieën en blijkt daardoor zeer succesvol te zijn. Voor dit alles wordt samengewerkt tussen het Austrian Energy Agency (Klima:Aktiv), de kamers van koophandel (WKO), en het Klima + Energiefonds van het Ministerie van Landbouw, Bosbeheer, Milieu en Water.

3.2.7 Tweedelige aanpak

In Oostenrijk bestaan de gesubsidieerde audits uit twee fasen: een eerste consultatie, en de opvolging van de implementatie. Telkens wordt 90% gesubsidieerd met een maximum van €675 per fase. Hoewel hier geen cijfers over beschikbaar zijn, lijkt de tweede fase de opvolging van de audit te versterken. Bovendien leidt dit tot een evaluatie van de audit en een inschatting van de implementatiegraad.

3.3 INVESTERINGSSTEUN

Het merendeel van de onderzochte landen biedt een vorm van investeringssteun aan: ofwel een rechtstreekse subsidie ofwel een investeringsaftrek. In Vlaanderen zijn beide vormen van investeringssteun aanwezig: de investeringsaftrek op federaal niveau, en de REG-premie via de distributienetbeheerders op regionaal niveau. Deze worden nog aangevuld met de ecologiepremie, georganiseerd door het Agentschap Ondernemen.

⁴ Voor de gestandaardiseerde audits is momenteel een Europees project aan de gang tussen 6 landen: 'Pine' (<http://www.pineaudit.eu/eng/home.aspx>).

In de andere beschouwde landen is er doorgaans slechts één vorm van investeringssteun aanwezig. Een kort overzicht voor enkele landen toont hoeveel deze steun telkens bedraagt en welke investeringen in aanmerking komen.

3.3.1 Nederland

- Energie-investeringsaftrek 2013: 41.5% van het investeringsbedrag kan in mindering gebracht worden op de winstbelasting
- De mogelijkheden om binnen het bedrijf energie te besparen mét fiscaal voordeel zijn te raadplegen op de Energielijst 2013, een lijst met zo'n 160 energiezuinige investeringen. De mogelijkheden worden onderverdeeld in 5 categorieën (bedrijfsgebouwen, processen, transportmiddelen, duurzame energie, energieadvies). Elke categorie wordt verder uitgewerkt in een reeks zeer concrete en duidelijk omschreven investeringen om energie te besparen. Daarnaast is er ook plaats voor maatwerk investeringen die een forse energiebesparing opleveren.
- Jaarlijks wordt de Energielijst herzien: wijzigingen worden aangebracht en nieuwe investeringen aangevuld. Als voorbereiding van deze herziening wordt telkens een jaar voordien een oproep gelanceerd om voorstellen tot wijziging of aanvulling in te dienen.

3.3.2 Duitsland

- Een directe subsidie voor investeringen in energie-efficiënte technologieën die kan oplopen tot 30% van het investeringsbedrag, afhankelijk van de grootte van de onderneming.
- De investeringen die in aanmerking komen worden onderverdeeld in volgende 3 categorieën:
 1. Vervanging van systemen door meer energie-efficiënte: elektromotoren en aandrijvingen, pompen, airconditioningsystemen, persluchtsystemen, systemen voor warmteterugwinning en -benutting
 2. Systematische optimalisatie van minstens twee van bovenstaande technologieën via een bedrijfsspecifieke aanpak: maatregelen komen alleen in aanmerking als er een definitieve energiebesparing van minstens 25% wordt gerealiseerd en gedemonstreerd.
 3. Na opstellen energiebesparend concept ondersteuning bij planning en implementatie van de investeringen

3.3.3 Oostenrijk

- Een directe subsidie voor maatregelen op het gebied van efficiënt gebruik van energie: tot 30% van het investeringsbedrag
- Volgende categorieën komen in aanmerking: warmteterugwinning, optimalisatie verwarming gebouwen, optimalisatie verlichting, efficiëntie in industriële processen en systemen. Deze categorieën worden verder verduidelijkt en gedetailleerd met concrete investeringen en technologieën.
- Ieder jaar worden ook technologieprioriteiten opgesteld op basis van de resultaten van de audits en benchmarking. Naast een specifieke focus op deze technologieprioriteiten worden ze bovendien doorsproken met het Klimaat & Energiefonds dat de subsidies verschaft. Zo kunnen ook via de investeringssubsidies een aantal technologieën (tijdelijk) meer in de schijnwerpers geplaatst worden.

Bij het opzetten van investeringssteun moet gestreefd worden naar eenvoud en gerichtheid: duidelijke en een beperkt aantal grotere categorieën met concreet omschreven energiebesparende investeringen. Zoals in Oostenrijk gebeurt, kunnen jaarlijks een aantal maatregelen belicht worden om een concrete categorie of meerdere een boost te geven. Dit voorkomt immers uitstelgedrag omdat de ondersteuning na een afgelijnde periode weer verdwijnt of vermindert. Wel is noodzakelijk dat de wijzigingen in de lijst van in aanmerking komende investeringen tijdig worden bekend gemaakt. Uiteraard speelt ook de omvang van de ondersteuning een bepalende rol in het effectieve succes van deze ondersteuningsvorm.

4 MOGELIJKHEDEN EN AANBEVELINGEN VOOR HET VLAAMSE BELEID

4.1 HUIDIGE VLAAMSE BELEIDSINSTRUMENTEN

Alvorens aanbevelingen voor het Vlaamse beleid te formuleren is het noodzakelijk inzicht te hebben in de huidige situatie. De overzichtstabel op pagina 9 geeft een goed beeld van de bestaande ondersteuningssystemen voor energie-efficiënte investeringen bij KMO's. Als inleiding op de aanbevelingen in Hoofdstuk 4.2 worden hier de maatregelen per categorie toegelicht, samen met een inschatting van hun effectiviteit indien daar informatie over beschikbaar is.

4.1.1 Financiële ondersteuning

Vlaamse KMO's kunnen gebruik maken van 3 vormen van investeringssteun:

- Op federaal niveau is er de **investeringsaftrek**. Voor het aanslagjaar 2013 bedraagt de investeringsaftrek voor energiebesparende investeringen 15.5%. In aanmerking komen alle investeringen die energie besparen in industriële productieprocessen, in bestaande gebouwen (verwarming, koeling, verlichting, ventilatie, ...) en door installatie van een WKK. In 2012 werden bij VEA ongeveer 2 900 aanvragen ingediend voor investeringsaftrek bij energiebesparende investeringen. Dit aantal aanvragen staat voor een totaal investeringsbedrag van ongeveer 1.450.000 €. Ter info geven we tevens de gegevens over toepassing van investeringsaftrek in Nederland. Bij onze Noorderburen werden in 2011 ongeveer 16 000 aanvragen ingediend (2050 in Vlaanderen), goed voor een totaal investeringsbedrag van 1,5 miljard €.
- Ter bevordering van rationeel energiegebruik (REG) worden **REG-premies** uitgereikt door de distributienetbeheerders. Er zijn premies voor investeringen in isolatie, zonneboiler, warmtepomp, verlichting, regeling verwarmingsinstallatie, ... Ook energiebesparende maatregelen die uit een energiestudie of –audit volgen, maar niet op de lijst voorkomen, kunnen rekenen op een premie. Dit worden de REG-projecten genoemd en worden pas aanvaard indien studie of audit werd uitgevoerd door een aanvaard energiedeskundige. De hoogte van de investeringssteun varieert per maatregelen. Daarom verwijzen we voor deze informatie door naar de site van de desbetreffende distributienetbeheerder.
- Agentschap Ondernemen biedt via de **Ecologiepremie** financiële tegemoetkoming om bedrijven te stimuleren hun productieproces milieuvriendelijker en energiezuiniger te organiseren. De best beschikbare technologieën in volgende categorieën die voorkomen op de limitatieve technologieënlijst (LTL) komen in aanmerking: milieutechnologieën, energietechnologieën, hernieuwbare energie. Het subsidiepercentage is afhankelijk van de ecoklasse en de grootte van de onderneming, en varieert van 5 tot 30%. Dit percentage moet vermenigvuldigd worden met de meerkost van de technologie om tot het effectieve ondersteuningsbedrag te komen. Bovendien is er tevens een subsidiebonus bij eerstlijns energie-, milieu- of eco-efficiëntiescan en/of geldig milieucertificaat of gecertificeerd milieumanagementsysteem (ISO14001 / ISO50001 / EMAS). In 2012 werden onder de Ecologiepremie Plus 293 aanvragen ingediend, goed voor een totaal investeringsbedrag van ongeveer 64 miljoen €. Meer dan de helft van de aanvragen behoren tot de categorie milieutechnologieën. Van deze aanvragen werden er 205 goedgekeurd.

Investerings in WKK-installaties kunnen rekenen op de toekenning van **warmtekrachtcertificaten** op basis van de geproduceerde stroom. Indien de WKK gevoed wordt met een groene brandstof komen daar nog **groenestroomcertificaten** bij. Aangezien de ondersteuning via certificaten slechts van toepassing is voor één technologie in dit kader, wordt dit systeem hier niet verder toegelicht maar verwezen naar de site van de Vlaamse regulator Vreg voor meer gedetailleerde informatie.

Als laatste ondersteuningsmaatregel komt de **korting op de onroerende voorheffing** nog kort aan bod. Afhankelijk van het E-peil van het gebouw bedraagt de korting 50 (E50) tot 100% (E30) op de onroerende voorheffing.

4.1.2 Fondsen en derde partijfinanciering

De **Groene Waarborg**, beheerd door PMV, is een waarborg voor een lening of leasing die aangegaan wordt voor financiering van energiebesparende investeringen waarvan de terugverdientijd maximum 10 jaar bedraagt. Alle technologieën die voorkomen op de limitatieve technologieënlijst van de Groene Waarborg komen in aanmerking. Deze ondersteuning is echter niet verenigbaar met de Ecologiepremie, wel met de REG-premies. Het gewaarborgde bedrag is maximaal 75% van de investering. De Groene Waarborg richt zich zowel op KMO's als grote ondernemingen. Echter, bedrijven die in aanmerking komen toe te treden tot het benchmark- of auditconvenant, maar dit niet deden, kunnen geen beroep doen op de Groene Waarborg.

Het beschikbare budget bedraagt 3000 k€, maar sinds zijn lancering begin 2012 is de Groene Waarborg nog geen succes geweest. Hiervoor kunnen een aantal redenen opgesomd worden:

- De Groene Waarborg regeling is administratief zwaarder dan de Generieke Waarborgregeling. Bovendien kunnen alle groene investeringen ook onder de Generieke Waarborgregeling gebracht worden.
- De limitatieve technologieënlijst van de Groene Waarborg (LTL) is vrij beperkt, en concentreert zich op energiebesparende common practice technologieën.
- Gezien de huidige ongunstige economische situatie denken bedrijven minder aan groene investeringen.

Optimeo is een achtergestelde lening die aan interessante voorwaarden wordt toegekend door het Federaal Participatiefonds. Deze lening is beschikbaar voor bestaande ondernemingen voor zover zij beantwoorden aan het KMO-criterium. Optimeo is bedoeld voor de financiering van materiële, immateriële en financiële investeringen of ook de financiering van de behoefte aan bedrijfskapitaal die gepaard gaat met de start van de activiteit of de realisatie van het betrokken investeringsproject. Het maximumbedrag van de lening van het Participatiefonds is beperkt tot 3 maal de eigen inbreng of 25 k€. Het minimumbedrag van de tussenkomst bedraagt 7500€. De rentevoet van het Participatiefonds is gelijk aan de Belgian Prime Rate (basisrentevoet op de markt voor investeringskredieten) voor de gekozen looptijd met een minimum van 3%. De rentevoet wordt vanaf de kredietopening toegepast. Deze rentevoet is vast voor de hele looptijd van de lening.

4.1.3 Vrijwillige overeenkomsten

Het **Auditconvenant** vormt één van de hoekstenen van het beleid van de Vlaamse Regering om het efficiënt gebruik van energie in de industrie te stimuleren. Het doel is een win-win situatie na te streven voor bedrijven en overheid. De doelgroep van het Auditconvenant zijn ondernemingen met een jaarlijks

primair energieverbruik tussen 0,1PJ en 0,5PJ die buiten het toepassingsgebied van het benchmarkconvenant vallen.

Ondernemingen die tot het Auditconvenant toetreden, laten vrijwillig een audit uitvoeren om hun energiebesparingspotentieel in kaart te brengen. Bovendien engageren zij zich om in een eerste fase alle rendabele energiebesparende maatregelen, met een IRR na belastingen van 15%, effectief uit te voeren. In een tweede fase zullen ook de minder rendabele maatregelen, met IRR na belastingen van minstens 13,5%, aan bod komen. Naast de winst van een lagere energiefactuur zullen de toetredende bedrijven, op verzoek van de Vlaamse overheid, verlaagde heffingen verkrijgen qua accijnzen, bijzondere accijnzen, controleretriëbutie en de bijdrage op de energie. Ook kunnen ze degressiviteit genieten op de federale bijdrage voor elektriciteit. Als bijkomende tegenprestatie engageert de Vlaamse overheid er zich toe om aan deze ondernemingen geen bijkomende maatregelen op te leggen op het gebied van energie- of CO₂-reductie en met de belofte verder in overleg te treden om de ondernemingen ook vrij te stellen van analoge Belgische of Europese maatregelen. Via dit convenant worden de groeikansen van de deelnemende energie-efficiënte ondernemingen gevrijwaard, wat het investeringsklimaat bevordert.

Een 230-tal bedrijven zijn toetredende tot het Auditconvenant. Deze zijn samen goed voor een jaarlijks primair energieverbruik van ca. 45 PJ. Het Auditconvenant vervalt op 10 december 2013. Een vervolg is in de maak onder de noemer 'Energiebeheersovereenkomst'.

4.1.4 Verplichtingen

Het besluit **energieplanning** (Belgisch Staatsblad 16 juli 2004) trad werking op 14 oktober 2004 en legt een aantal verplichtingen met betrekking tot energie-efficiëntie op aan ingedeelde energie-intensieve inrichtingen. Deze verplichting betreffen het opstellen en uitvoeren van een energieplan of energiestudie. Nieuwe inrichtingen met een totaal jaarlijks energiegebruik van ten minste 0,1PJ moeten bij de vergunningsaanvraag een energiestudie toevoegen. Bestaande ondernemingen moeten in het bezit zijn van een energieplan. Echter bedrijven die toetredende zijn tot een convenant en die in dit kader over een goedgekeurd energieplan beschikken, voldoen automatisch aan de bepalingen van het besluit, m.a.w. zij krijgen geen extra verplichtingen opgelegd.

Een energieplan houdt het volgende in:

- Een energieplan bevat een lijst met maatregelen die het specifiek energiegebruik in de inrichting kunnen verminderen.
- Alle maatregelen van deze lijst die een interne rentevoet (IRR) van minstens 15% na belastingen hebben, moeten uiterlijk binnen de drie jaar na conform verklaring van het energieplan of na hernieuwing van de milieuvergunning uitgevoerd worden.
- Een energieplan wordt opgesteld door een aanvaarde energiedeskundige.
- Dit plan moet om de vier jaar geactualiseerd worden.

Een energiestudie houdt in:

- In de energiestudie dient aangetoond te worden dat de in bedrijf te stellen inrichting de meest energie-efficiënte inrichting is die economisch haalbaar is, m.a.w. dat er gewerkt wordt met de Best Beschikbare Technieken (BBT).
- De exploitant moet in de energiestudie aantonen dat energie-efficiëntere installaties die beschikbaar zijn op de markt of dat maatregelen die extra kunnen genomen worden om de

energie-efficiëntie van de inrichting te verhogen een IRR van minder dan 15% na belastingen hebben.

De **EPB regelgeving** is van toepassing voor werkzaamheden die:

- kaders binnen een vergund geheel waarvoor een stedenbouwkundige vergunning wordt aangevraagd én
- aan gebouwen die verwarmd of gekoeld worden voor mensen die er wonen, werken, sporten, ...

Voor kantoren gelden volgende EPB eisen: max K40, max E70, minimale R- en maximale U-waarden, minimale ventilatievoorzieningen en vanaf 2014 tevens een minimum aandeel hernieuwbare energie.

Voor industriële gebouwen gelden volgende eisen: max K40, minimale R- en maximale U-waarden, minimale ventilatievoorzieningen

4.1.5 Sensibiliseren en informeren

Via de **energieconsulentenprojecten** wenst de Vlaamse overheid niet-commerciële organisaties te ondersteunen die vertrouwd zijn met de doelgroep van bedrijven en in staat zijn de doelgroep te motiveren om gedrag te wijzigen en te investeren in energiebesparende maatregelen. De prioritaire doelstelling is het verhogen van de energie-efficiëntie in bedrijven: sensibiliseren blijft relevant maar de aandacht moet liggen op het uitwerken van acties die tot effectieve energiebesparingen bij de doelgroep leiden door te investeren in energiebesparende maatregelen. Een energieconsulentenproject heeft een duur van maximaal 3 jaar. Per project is er een budget van 1750 k€ beschikbaar op jaarbasis gedurende 3 jaar. De 3 lopende projecten zitten volledig op koers om de doelstellingen tegen eind 2013 te halen. Gedurende 2013 volgt een evaluatie van het project en wordt advies geschreven naar minister over het al dan niet voortzetten.

De **eco-efficiëntiescan** van OVAM is een webapplicatie die bedrijven in staat stelt om hun eco-efficiëntie-opportunities te detecteren. Op eenvoudige en snelle wijze wordt een inzicht gegeven van mogelijke maatregelen die de eco-efficiëntie van het bedrijf kunnen verhogen. Deze tool is relevant voor elk bedrijf, zowel productie- als dienstenbedrijven.

Om ondernemingen te begeleiden bij het streven naar een efficiënter, milieuvriendelijker, rationeler en duurzamer energiegebruik ontwikkelde Agentschap Ondernemen een '**energiescan**'. Deze is toegespitst op de typische energieverbruikers binnen KMO's en volledig gratis. Het resultaat van de scan is:

- een eerste schatting van mogelijke besparingen en investeringskosten. Hierdoor krijgt men een beeld van het rendement van potentiële energiebesparende ingrepen.
- een overzicht van mogelijke subsidies

Het **Vlaams Energieagentschap** (VEA) geeft uitvoering aan een duurzaam energiebeleid. Haar belangrijkste taken zijn het stimuleren van rationeel energiegebruik en milieuvriendelijke energieproductie. Ze richt zich daarbij op beleidsvoorbereiding en -implementatie, draagvlakverbreding, handhaving van de regelgeving en beleidsevaluatie. VEA beheert de website www.energiesparen.be, dé bron van informatie betreffende het energiebeleid in Vlaanderen.

4.2 AANBEVELINGEN TOT WIJZIGING VAN BESTAANDE BELEIDSINSTRUMENTEN OP BASIS VAN BEST PRACTICES UIT HET BUITENLAND

4.2.1 Vlaanderen heeft geen belangrijke achterstand tov de benchmarklanden

Op basis van de benchmarking met de instrumenten die worden toegepast in onze buurlanden blijkt dat Vlaanderen niet te kort schiet op het gebied van maatregelen die energie-efficiëntie moeten stimuleren bij KMO's. Feitelijk zijn alle landen relatief recent begonnen met meer gerichte acties die energie-efficiëntie bij KMO's moeten stimuleren daar waar in het verleden eerst werd ingezet op het activeren van het besparingspotentieel bij grote ondernemingen. Op zich was dit een logische redenering. Het aantal grote ondernemingen is beperkt en gerichte acties kunnen bij energie-intensieve bedrijven een groot volume aan energiebesparing mogelijk maken. Omwille van de hoge energie-intensiteit van deze bedrijven staat energiebesparing altijd op de agenda. Bij KMO's is dit minder het geval; het energieverbruik is er immers lager (in absolute cijfers, niet noodzakelijk relatief). Dit maakt het implementeren van maatregelen moeilijker, vermits het aandeel van de engineering, installatie en project management zwaarder doorweegt als de besparing, in absolute termen, minder hoog is. Hierdoor is energiebesparing voor veel KMO's minder prioritair.

4.2.2 Vertrek vanuit de leefwereld van de KMO's

Voor heel wat KMO's blijft energiebesparing nog relatief abstract. Door het aanreiken van concrete voorbeelden van de realisatie van energiebesparing in de praktijk kan opnieuw een zekere koudwatervrees worden overwonnen. Denk daarbij aan:

- Publiek beschikbaar maken van concrete cases op de website met duidelijke facts & figures over investeringskost, impact op operationele kost, terugverdientijd, ... en welke ondersteuning beschikbaar is (ecologiepremie, investeringsaftrek, REG, ..).
- Opzetten van seminars waar KMO-ondernemers een getuigenis komen geven aan collega-ondernemers hoe zij energiebesparing in hun werking hebben geïntegreerd.
- Bezoeken van best practice-bedrijven met voorbeelden van concrete energiebesparing
- Opzetten van een wedstrijd waarin de meest energie-efficiënte KMO per provincie/Vlaanderen in de bloemetjes wordt gezet (cf. principe van de Trends Gazellen maar ditmaal met energiebesparing als vertrekpunt, gelijkaardig onderscheid tussen grote en kleine ondernemingen)
- Zorg ervoor dat beleidsinstrumenten op elkaar afgestemd raken; cf. feit dat groene waarborg en ecologiepremie elkaar uitsluiten belemmert een geïntegreerde aanpak.

4.2.3 Creëer een koepelsite waar KMO's op een eenvoudige manier informatie kunnen bekomen

Op dit ogenblik is er heel wat informatie al voorhanden. Jammer genoeg bevindt deze informatie zich redelijk verspreid over websites van verschillende instanties waardoor het voor een KMO-ondernemer niet altijd eenvoudig is om een goed zicht te krijgen op wat er aanwezig is. En onbekend maakt onbemind. Er is de eco-efficiëntie-scan van OVAM, de energiescan van het Agentschap Ondernemen en uiteraard ook de website van het VEA zelf en bij PMV is info te vinden over de groene

waarborgregeling. Daarnaast is er nog informatie te vinden bij de DNB's, provincies, sommige steden & gemeenten net zoals bij de verschillende werkgeversorganisaties.

In eerste instantie lijkt het aangewezen om alvast de informatie op Vlaams niveau te bundelen.

Verder wordt de website best zo ondernemersvriendelijk mogelijk opgebouwd. Eerder dan te vertrekken van specifieke steuninstrumenten zou de leefwereld van de KMO-ondernemer het vertrekpunt moeten zijn, en dan vooral de mogelijke vragen die hij heeft (vb. adviesverlening, financiering, praktijkvoorbeelden, benchmarking...). Concrete cases & best practices kunnen daarbij mede het vertrekpunt zijn.

Het ter beschikking stellen van een benchmarkingtool dat KMO's zich in de mogelijkheid stelt om zich op het gebied van energieprestaties te vergelijken met het sectorgemiddelde kan eveneens stimulerend werken naar de bedrijven toe om actie te ondernemen (cf. tool door Vito en Unizo ontwikkeld voor superettes).

Linken met social media, bv. Youtube voor getuigenissen, kan eveneens worden overwogen in plaats van omvangrijke pdf-files.

4.2.4 Gebruik door KMO's gekende kanalen (zoals link met Kamers van Koophandel voor eerstelijnsadvies)

KMO's hebben een vertrouwensrelatie met een beperkt aantal derde partijen. Denk daarbij aan hun boekhouder of een werkgeversorganisatie (Unizo, VOKA, enz.), die ze regelmatig contacteren wanneer ze met een bepaald probleem zitten. Idealiter gebruikt men deze vertrouwensrelatie dan ook om de problematiek van energie-efficiëntie aan te kaarten eerder dan een nieuw kanaal op te bouwen.

Belangrijk is dat via deze organisaties het energithema op de agenda wordt gezet. Er wordt met andere woorden best ingezet op een laagdrempelige ondersteuning in combinatie met brede sensibilisering via bijvoorbeeld netwerk-events.

Het bestaande systeem van energieconsulenten dat door VEA wordt ondersteund en waarin ook een expliciete link is voorzien met de werkgeversorganisaties, is hiervoor een goed vertrekpunt.

Dit eerstelijnsadvies wordt best aan een sterk gereduceerde kost of gratis aangeboden.

De energie-adviseurs die instaan voor dit advies worden idealiter jaarlijks getraind. Op deze manier kunnen ook nieuwe focuspunten worden toegelicht.

4.2.5 Opbouwen van een databank om acties naar KMO's te stroomlijnen, monitoren

Om te vermijden dat KMO's meerdere malen worden gecontacteerd voor een energiescan, zou een centrale databank kunnen worden opgezet waarin wordt opgelijst welke bedrijven wanneer werden gecontacteerd/geadviseerd.

Bij deze eerstelijns-scan is het aangewezen om met een vaste template te werken. Op deze wijze kan de informatie ook worden geïntegreerd in de database en gebruikt door de overheid om een beter zicht te krijgen op de evolutie in de verschillende sectoren.

Een koppeling met databanken waarin de steunaanvragen voor de Ecologiepremie / groene waarborg / investeringsaftrek worden beheerd, maakt het ook mogelijk om na te gaan in welke mate er ook gevolg werd gegeven aan de aanbevelingen van de energiescan.

4.2.6 Thematische advisering & ondersteuning als complement

Naast het overtuigen van KMO's om in te zetten op energiebesparing, is het ook aangewezen om tweedelijns ondersteuning te voorzien die dan wordt opgenomen door "faciliteurs" of gespecialiseerde single points of contact (SPOC), die KMO's kunnen ondersteunen bij specifieke problemen/vragen rond een bepaald thema. Dit kunnen adviseurs zijn die binnen de KMO-portefeuille specifiek worden erkend voor het thema energie. Aangezien de kost van advies een belangrijke drempel blijft voor veel KMO's kan worden overwogen om de tussenkomst voor energie-advies binnen de KMO-portefeuille te verhogen tot 75% in plaats van de 50% die nu algemeen geldt. Een andere mogelijkheid bestaat erin om net zoals in het Waals gewest via een aanbesteding deze facilitatoren te selecteren die dan in opdracht en voor rekening van de overheid deze telefonische adviesverlening gratis uitvoeren.

In elk geval is het aan te bevelen om een feedback te voorzien vanwege de KMO met betrekking tot het geleverde advies.

De aanpak die in Oostenrijk wordt gehanteerd om jaarlijks in te zetten op specifieke thema's (cf. relighting, pompen, ...) is te overwegen zeker indien deze thema's ook jaarlijks worden geïntegreerd in financiële ondersteuning via bijvoorbeeld de Ecologiepremie. Op deze wijze wordt een geïntegreerde aanpak tot stand gebracht door thematisch advies te koppelen aan effectieve ondersteuning. Deze werkwijze laat ook specifieke sensibiliseringsacties toe rond deze jaarlijkse thema's.

Opnieuw is een terugkoppeling met een centrale databank te overwegen. Op deze wijze kan immers veel duidelijker de impact van deze maatregel in kaart worden gebracht.

4.2.7 Besparingspotentieel beperkt zich niet tot één KMO alleen

Binnen elke KMO is er effectief heel wat energiebesparing te realiseren. Toch mag de analyse niet beperkt blijven tot de individuele onderneming alleen. Het feit dat in de energiebeheerovereenkomsten expliciet rekening wordt gehouden met energiebesparing binnen de keten is op zich een belangrijke stap vooruit. Vaak is er ook nog heel wat potentieel beschikbaar binnen een groep van KMO's/bedrijven. Denk daarbij aan het beter op elkaar afstemmen van bepaalde processen binnen deze bedrijven (cf. restwarmte). Dit heeft op organisatorisch vlak echter heel wat voeten in de aarde. Dichter bij huis denken we aan het energiecontract gezamenlijk te herbekijken via bijvoorbeeld een groepsaankoop.

Dit is een taak die kan worden opgenomen door de verantwoordelijken van de bedrijventerreinen/KMO-zones. Belangrijk is dat voor dergelijke meer collectieve haalbaarheidsstudies het steuninstrumentarium wordt aangepast.

4.2.8 ESCO's geen evidentie binnen een KMO-context

Uit een analyse van de 6 benchmarklanden blijkt het niet evident om ESCO of derde partijfinanciering ingang te doen krijgen binnen KMO's. De meeste ESCO's richten zich op klanten uit de publieke of semi-publieke sfeer. Met dit soort klanten kunnen immers relatief eenvoudig lange termijncontracten worden afgesloten. KMO's die functioneren in een competitieve omgeving en bovendien onderhevig zijn aan conjuncturele ups & downs zijn minder gemakkelijk te vatten in een eenduidig contract. Een ESCO-contract vereist daarnaast ook een voldoende contractgrootte om dit systeem haalbaar te

maken. Er wordt hier typisch gesproken over 100 000 € als een absoluut minimum. Deze minimumgrens overstijgt in vele gevallen het energieverbruik van een typische KMO.

ESCO's kunnen een oplossing bieden voor specifieke gevallen. Denk aan relighting-programma's.

Tot slot zal vanaf volgend jaar meer mogelijk worden wanneer een opvolger van de Napoleontische wet op de zekerheden wordt geïmplementeerd. Momenteel moet men zich nog vaak behelpen met begrippen (recht van opstal) die niet echt meer van deze tijd zijn en het opzetten van derde partijconstructies belemmeren. Een opvolger van deze wet ligt momenteel ter bespreking in de senaat.

4.2.9 Energiemanagementsystemen best op vrijwillige basis

Opnieuw stellen we vast dat in de ons omringende landen energiemanagementsystemen vooral ingeburgerd zijn bij de grote energie-intensieve bedrijven. Voor KMO's gebeurt de introductie van dit soort systemen op vrijwillige basis. Het aantal bedrijven dat er gebruik van maakt, blijft echter beperkt. Deze EMS-systemen zijn immers te zwaar voor heel wat KMO's. Er is duidelijk nood aan EMS-systemen die meer op maat zijn van KMO's.

Voorts moet er toch een zekere return in het vooruitzicht kunnen worden gesteld. Momenteel krijgen bedrijven bij de aanvraag van een ecologiepremie een al bij al beperkte subsidiebonus van 3% indien een eerstelijns energiescan kan worden voorgelegd. Voor gecertificeerde EMS-systemen zoals EMAS, ISO140001 / ISO50001 bedraagt deze bonus 10%. Uit feedback van het Agentschap Ondernemen blijkt echter dat slechts zelden gebruik wordt gemaakt van deze subsidiebonus. Er wordt met andere woorden zelden een link gelegd tussen energiescan en de investeringen die worden ingediend voor ondersteuning via de ecologiepremie.

BIJLAGE A TEMPLATE BASISVRAGEN TELEFONISCH INTERVIEW

Contact person (name, phone number, email, website):

- What's the **top 5 of policy instruments** to save energy in SME's, with focus on process energy?
→ based on the number of companies that appeals to the instrument
→ based on the impact of the instrument in terms of energy saving

1. ...
2. ...
3. ...
4. ...
5. ...

- **Prioritize the defined categories of policy instruments** (indicated with numbers from 1 to 5, in order of priority):

- a. Financial support
- b. Funds and third party financing
- c. Voluntary agreement
- d. Obligations
- e. Sensitization and information provision

- Is there any policy or guideline about **energy management systems**? Obligation, voluntary, ...?
Is it often applied in SME's?

...

- Is there any policy or guideline about **ESCO's (energy service company)**? Third party financing via ESCO's, link with financial mechanisms ...? Do ESCO's exist in your country?

...

- Assessment of **effectiveness**: Where to find more info? Is this consistently done in an organised way?

...

BIJLAGE B CONTACTENLIJST INTERVIEWS

Brussel

- Laura Rebreanu, Coordinateur Plateforme Développement durable, Brussels Entreprises Commerce and Industry (Beci),
- Patricia Foscolo, Pôle Technologies de l'Environnement, Agence Bruxelloise pour l'Entreprise

Wallonië

- Carl Maschietto, SPW Energie Wallonie
- Céline Kuetgens, Guichet énergie et/ou environnement, La Chambre de Commerce et d'Industrie CCI Liège-Verviers-Namur
- Philippe Smekens, Guichet énergie (energy pooling), La Chambre de Commerce et d'Industrie CCI Hainaut

Nederland

- Martin Kloet, Vereniging MKB – Nederland
- Rob Smit, Projectleider Energie en Klimaat, Agentschap NL

Duitsland

- Tim Wawer Dr., Fellow, Ecologic Institute

Oostenrijk

- Mag. Petra Lackner, Programmleitung "energieeffiziente betriebe", Österreichische Energieagentur
- Eli Widecki MSc, Abt. f. Umwelt- und Energiepolitik, Wirtschaftskammer Österreich

UK

- Stephen Mayne, Policy Adviser - Energy and Climate Change, Confederation of British Industry

Frankrijk

- Alice Vieillefosse, Adjointe au chef du bureau Économies d'énergie et Chaleur renouvelable, Direction Générale de l'Énergie et du Climat
Ministère de l'Écologie, du Développement durable et de l'Énergie

Denemarken

- Birgitte Brange, Danish Energy Agency
- Peter Bach, Chief Adviser Energy Efficiency and Energy Policy, Danish Energy Agency

BIJLAGE C BESPREKING VAN DE MEEST INTERESSANTE MAATREGELEN PER LAND

WALLONIE

Investeringssteun - Aide spécifique énergie

Details maatregel

Maatregel	Subsidie op investeringen energie-efficiëntie en hernieuwbare energie
Categorie	Financieel
Doelgroep	Gehele industrie
Verantwoordelijke instantie	Service Public de Wallonie
Belangrijke links	http://energie.wallonie.be/fr/aide-a-l-investissement-lois-d-expansion-economique.html?IDC=6953&IDD=12455

Korte beschrijving

Subsidie op investeringen betreffende:

- Vermindering energieverbruik tijdens het productieproces
- Hernieuwbare energiebronnen (excl PV)
- Kwalitatieve WKK

Het subsidiebedrag bedraagt 30 tot 40% van de meerkost vergeleken met een investering in een klassieke installatie van dezelfde aard en grootorde (minus eventueel voordelen van GSC gedurende 1ste 5 jaren). Voor investeringen in een kwalitatieve WKK verhoogt het subsidiebedrag tot 50% van de meerkost.

Hoe succesvol?

Geen info

Waarom succesvol? Wat zijn de goede elementen?

Geen info

Subsidie energieaudit

Details maatregel

Maatregel	Premie voor de uitvoering van een energieaudit
Categorie	Financieel
Doelgroep	Gehele industrie
Verantwoordelijke instantie	Service Public de Wallonie - Département de l'énergie en du bâtiment durable
Belangrijke links	http://energie.wallonie.be/fr/audit-energetique-relatif-a-l-evaluation-de-la-pertinence-d-un-investissement-et-a-l-elaboration-d-un-plan-global-d-acti.html?IDD=12326&IDC=6374

Korte beschrijving

De audit moet uitgevoerd worden volgens een lastenboek dat opgesteld is door een expert, geaggreerd door het Waals Gewest. Het doel van deze audit is om investeringen te evalueren met betrekking tot energie-efficiëntie, hernieuwbare energie, een WKK, of de ontwikkeling van een plan ter verbetering van de energie-efficiëntie.

De premie bedraagt 50% van de kosten van de audit (prestatiekosten voor uitvoeren audit, huur of leasing van meetapparatuur, ...). Voor bedrijven die een intentieverklaring ondertekenen voor toetreding tot het convenant (accord de branche) bedraagt de premie 75% van de auditkosten.

Deze ondersteuning is onderhevig aan de "minima-regels" van de Europese Commissie (artikel 2 van het reglement n°69/2001 van 12 januari 2001): het totale bedrag aan ondersteuning voor een bedrijf, wat de aard van de ondersteuning ook is, mag niet de kaap van 100.000 € overschrijden over een periode van 3 jaar.

Hoe succesvol?

Geen info

Waarom succesvol? Wat zijn de goede elementen?

Geen info

Convenant - Accord de branche

Details maatregel

Maatregel	Overeenkomst met als doel om de uitstoot aan broeikasgassen te verminderen en energie-efficiëntie te verbeteren
Categorie	Vrijwillige overeenkomst
Doelgroep	Gehele industrie
Verantwoordelijke instantie	Service Public de Wallonie - Département de l'énergie en du bâtiment durable
Belangrijke links	http://energie.wallonie.be/fr/accords-de-branche.html?IDC=6152

Korte beschrijving

Overeenkomst tussen Wallonie en industriële sectoren met als doel/engagement om de uitstoot aan broeikasgassen te verminderen en energie-efficiëntie te verbeteren.

De industriële sectoren gaan een aantal engagementen aan inzake energieprestatie, terwijl ze in ruil genieten van een aantal financiële en administratieve voordelen van het Waalse Gewest. De deelnemende bedrijven hebben zelf de keuze op welke manier de gestelde objectieven bereikt worden. Ze geven tevens argumenten om in de toekomst een uitzondering op de energie/CO₂-tax te verkrijgen, die op Europees en federaal niveau voorbereid wordt.

De bedrijven die deelnemen aan het convenant ontvangen een subsidie van 75% bij de uitvoering van een energieaudit.

Hoe succesvol?

- Energiebesparing in 2010: 5,47 milj MWhprim, of 14,48%
- CO₂-besparing: 2,1 M ton, of 18,24%

Waarom succesvol? Wat zijn de goede elementen?

- De financiële en administratieve voordelen die ertegenover staan
- De vrijheid die bedrijven krijgen door zelf de wijze te bepalen waarop de gestelde objectieven bereikt worden

Service Public de Wallonie: facilitator, opleidingen, technische dossiers EE

Details maatregel

Maatregel	Raadgeven en informeren van organisaties betreffende energie Technische dossiers betreffende energiebesparing voor KMO's
Categorie	Informeren
Doelgroep	Gehele industrie, met focus op KMO's
Verantwoordelijke instantie	Service Public de Wallonie
Belangrijke links	http://energie.wallonie.be/fr/des-conseillers-les-facilitateurs-ure.html?IDC=6533 http://energie.wallonie.be/fr/cahiers-techniques-sectoriels.html?IDC=6508

Korte beschrijving

De facilitator is één aanspreekpunt voor elk van volgende domeinen:

- Gebouwschil en HVAC in een niet-residentieel gebouw
- Industriële processen
- Per specifieke technologie

De facilitatoren zijn geen commerciële partijen, maar onafhankelijke experts die hun know-how van verschillende realisaties in Wallonie en het buitenland ten dienste stellen van bedrijven.

De technische dossiers bevatten basisdocumenten betreffende energiebesparingsprojecten voor bedrijven van alle groottes en uit alle sectoren, maar in het bijzonder voor dewelke geen energieverantwoordelijke hebben. Tevens kunnen deze dossiers dienen als guideline bij dagelijks onderhoud, en zelfs voor een interne energieaudit bij kleine bedrijven. Momenteel bestaan er technische dossiers betreffende productie van stoom, stoomnet, warmterecuperatie, etc.

Hoe succesvol?

Geen info

Waarom succesvol? Wat zijn de goede elementen?

- Slechts één aanspreekpunt per domein, informatie is centraal en niet verspreid

BRUSSEL

Verhoogde investeringsaftrek voor energiebesparende investeringen

Details maatregel

Maatregel	Fiscale aftrekkeregeling voor investeringen in energiebesparende middelen en duurzame energie
Categorie	Financieel
Doelgroep	Particulieren, KMO's, andere vennootschappen
Verantwoordelijke instantie	Administratie van de ondernemings- en inkomensfiscaliteit (Federale Overheid)
Belangrijke links	http://fiscus.fgov.be/interfaofnl/Investeringsaftrek/inleiding.htm

Korte beschrijving

Lijst van activa die dienen voor een rationeler energieverbruik, voor de verbetering van de industriële processen uit energetische overwegingen en voor de terugwinning van energie in de industrie.

Grootte van de verhoogde investeringsaftrek

Voor de éénmalige verhoogde investeringsaftrek komen alle eenmanszaken en vennootschappen zonder beperking in aanmerking. De eenmalige verhoogde investeringsaftrek wordt toegekend voor milieuvriendelijke investeringen voor onderzoek en ontwikkeling, energiebesparende investeringen, investeringen in octrooien en investeringen in veiligheid (zie beschreven groepen hieronder).

Het bedrag van de aftrek wordt berekend vertrekkende van de aanschaffings- of totstandbrengingswaarde, eventuele kapitaalpremie inbegrepen. Dit wordt berekend door de investerings- of beleggingswaarde te vermenigvuldigen met het percentage ad hoc. Dit percentage wordt jaarlijks gepubliceerd in een bericht in het Belgisch Staatsblad, over het algemeen in de loop van de eerste twee of drie maanden van het jaar (momenteel 15,5%).

Groep 1 : Beperking van de energieverliezen

- Categorie 1: beperking van de energieverliezen in bestaande gebouwen of in bestaande broeikassen.
- Categorie 2: beperking van het energieverlies door in gebruik zijnde apparaten, leidingen, afsluiters en kanalen te isoleren of in gebruik zijnde warme of koude vloeistofbaden af te dekken.
- Categorie 3: beperking van het energieverlies in bestaande ovens.
- Categorie 4: beperking van het ventilatieverlies in bestaande

Groep 2 : Terugwinnen van energie

- Categorie 5: terugwinnen van afvalwarmte.

- Categorie 6: aanwenden van expansie-energie die vrijkomt bij bestaande productieprocessen of bij de ontspanning van fluida onder druk gebracht voor transport.

Groep 3 : Verbetering van het energetisch rendement

- Categorie 7: Warmte-kracht-koppelingsapparatuur.
- Categorie 8: verbrandings-, verwarmings-, klimatiserings- en verlichtingsapparatuur.
- Categorie 9: industriële productieprocessen.

Groep 4 : Energetische valorisatie van biomassa en afvalstoffen

- Categorie 10: productie en gebruik van energie door chemische, thermochemische of biochemische omzetting van biomassa en afvalstoffen.

Groep 5 : Gebruik van hernieuwbare energiën

- Categorie 11: energieproductie op basis van hernieuwbare energieën.

Groep 6 : Vervoer

- Categorie 12: vervoer via spoor- of waterweg.

Hoe succesvol?

Vlaanderen:

- Aantal aanvragen in 2012: 2900
- Totaal investeringsbedrag 2012: 1.448.406 €
- 62% van de KMO's kent de investeringsaftrek
- Maatregel waarop bedrijven het meest beroep doen.

Waarom succesvol? Wat zijn de goede elementen?

Geen info

Investeringssteun voor een beter leefmilieu

Details maatregel

Maatregel	Steun vanuit het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ten behoeve van "groene" projecten
Categorie	Financieel
Doelgroep	Zelfstandigen, micro-ondernemingen en KMO's
Verantwoordelijke instantie	Bestuur Economie en Werkgelegenheid, BHG
Belangrijke links	http://www.werk-economie-emploi.irisnet.be/nl/pme-investir-pour-ameliorer-notre-environnement

Korte beschrijving

Steun kan aangevraagd worden bij het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voor onder meer de hieronder opgelijste projecten. De investering dient gerealiseerd te worden binnen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (19 gemeenten) en moet verband houden met de professionele activiteiten.

Energiebesparing en productie van hernieuwbare energie

De onderneming wenst te investeren in energiebesparende maatregelen of de productie van hernieuwbare energie en kan voor dergelijke projecten aanspraak maken op steun indien ze verband houden met de volgende domeinen:

- thermische isolatie van gebouwen, indien ze ouder zijn dan 5 jaar;
- vernieuwing van verlichting door een meer spaarzame installatie;
- energieproductie uit hernieuwbare, niet-fossiele bronnen;
- de gecombineerde productie van warmte en elektriciteit (co- en trigeneratie);
- het vervangen van de verwarmingsketel door een gelabelde condensatieketel of het vervangen van een klassieke brander door een modulerende of een tweetraps brander;
- de installatie van systemen voor passieve koeling;
- het toevoegen of vervangen van meetapparatuur als die een verhoging van het energetisch rendement van de installaties met zich meebrengt;

De toegekende steun is afhankelijk van de grootte van de onderneming (micro, klein, middelgroot of groot). Ze omvat een basissteun (35% voor middelgroot, 45% voor micro en klein), eventueel verhoogd met een aanvullende steun van 5% indien de onderneming het Emas, ISO 14.000 certificaat of het label van "eco-dynamische onderneming" van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest draagt.

Ondernemingen die tot de prioritaire sectoren behoren, kunnen bovendien een aanvullende steun van 10% ontvangen voor investeringen die gericht zijn op het tegemoetkomen aan (of beter doen dan) de Europese normen, of het behalen van betere milieuprestaties in gevallen waar geen normen bestaan.

Hoe succesvol?

Geen info

Waarom succesvol? Wat zijn de goede elementen?

Geen info

Label Ecodynamische onderneming

Details maatregel

Maatregel	Brusselse erkenning voor inspanningen op het vlak van het leefmilieu
Categorie	Vrijwillige overeenkomst
Doelgroep	Alle mogelijke ondernemingen
Verantwoordelijke instantie	Leefmilieu Brussel
Belangrijke links	http://www.leefmilieubrussel.be/Templates/Professionnels/niveau2.aspx?maintaxid=11771&taxid=11789

Korte beschrijving

Het label is een officiële erkenning van het goede milieubeheer van een onderneming en helpt inspanningen ter zake te structureren, te plannen en te meten. Het belooft dynamisme op milieuvlak en de vooruitgang die men zoekt op het gebied van afvalbeheer, energieverbruik, beheer van verplaatsingen en rationeel verbruik van grondstoffen. Het label stimuleert en vergemakkelijkt de invoering van internationaal erkend milieumanagementsystemen, zoals aanbevolen door de ISO14001-norm of de Europese EMAS-verordening.

Het behalen van het label gebeurt onder een volledig gratis begeleiding en ook de deelname is volledig kosteloos. Externe specialisten verstrekken advies dat speciaal aan de onderneming is aangepast. Er wordt een opleiding inzake milieumanagement gegeven en de onderneming kan zelf prioriteiten aanduiden. Ervaringen kunnen uitgewisseld worden met andere gelabelde ondernemingen.

Bedrijven die dit label behalen, krijgen 5% extra steun in de vorm van subsidies bij het investeren in energiebesparende maatregelen.

Hoe succesvol?

170 ondernemingen hebben het label 'Ecodynamische onderneming'.

Waarom succesvol? Wat zijn de goede elementen?

5% extra steun in de vorm van subsidies bij het investeren in energiebesparende maatregelen

BIM : Facilitator, opleidingen, Seminars

Details maatregel

Maatregel	Ondersteuning door informatieverstrekking op verschillende wijzen
Categorie	Sensibiliseren en informeren
Doelgroep	Gehele industrie
Verantwoordelijke instantie	Leefmilieu Brussel
Belangrijke links	http://www.leefmilieubrussel.be/Templates/Professionnels/Home.asp

Korte beschrijving

Facilitator

De Facilitator 'Duurzame gebouwen' biedt een permanentie en een algemene begeleiding voor alle thema's die betrekking hebben op het beheer, de renovatie of de bouw van gebouwen vanuit een duurzame invalshoek:

- energie
- materialen
- water
- grondgebied
- veiligheid en gezondheid
- ...

Een eerste lijn van allround adviseurs analyseert vragen met ruggeleuning van specialisten, en beantwoordt alle gerichte vragen over de volgende sectoren: tertiaire sector, collectieve woningen, ecoconstructie, hernieuwbare energie, warmtekrachtkoppeling, EPB, passiefstandaard.

De Dienst van de Facilitator Duurzame gebouwen geeft neutraal advies onafhankelijk van elke commerciële activiteit. Hij helpt bij projecten, zonder evenwel de diensten van een competent studie bureau over te nemen.

Opleidingen en seminars

Leefmilieu Brussel organiseert elk jaar opleidingscycli en seminars rond bepaalde thema's zoals duurzaam bouwen en energie. De opleidingen kunnen georganiseerd worden vanuit een vrijwillig of reglementair kader.

Hoe succesvol?

Geen info

Waarom succesvol? Wat zijn de goede elementen?

Er is geen eenduidig contactpunt voor KMO's met betrekking tot energie en energie-efficiëntie. Op andere vlakken is er betere ondersteuning. In het kader van energie wordt voornamelijk de nadruk gelegd op bouwen en gebouwen.

Informatie over de verschillende ondersteuningsmogelijkheden is eerder versnipperd. Zo is er ondersteuning vanuit het Brussels Instituut voor milieubeheer, maar ook vanuit het Brussels Gewest is er ondersteuning voor energiegerelateerde investeringen, hetgeen minder gekend is.

Het "Brussels Entreprises Commerce and Industry" (BECI), heeft een platform gecreëerd met de nadruk op duurzame ontwikkeling omdat informatie voor bedrijven niet altijd even makkelijk beschikbaar was.

NEDERLAND

Energie-investeringsaftrek (EIA)

Details maatregel

Maatregel	Fiscale aftrekregeling voor investeringen in energiebesparende bedrijfsmiddelen en duurzame energie
Categorie	Financieel
Doelgroep	Gehele industrie
Verantwoordelijke instantie	Agentschap NL (Ministerie van Economische Zaken)
Belangrijke links	http://www.agentschapnl.nl/eia

Korte beschrijving

De Energie Investeringsaftrek (EIA) is een fiscale regeling voor bedrijven die winst maken. Het doel van de EIA is het stimuleren van investeringen in energiebesparing of investeringen voor efficiënte opwekking van duurzame energie. Met de EIA kan 41,5% van het investeringsbedrag in mindering worden gebracht op de winstbelasting (peildatum 2013). Daardoor betaalt men minder inkomstenbelasting of vennootschapsbelasting. Gemiddeld levert de EIA 10% belastingvoordeel op.

De mogelijkheden om binnen het bedrijf energie te besparen mét fiscaal voordeel zijn te raadplegen op de Energielijst 2013 (<http://www.agentschapnl.nl/content/brochure-energie-investeringsaftrek-eia-energielijst-2013>). Dit is een lijst met zo'n 160 energiezuinige investeringen (op de Energielijst worden deze bedrijfsmiddelen genoemd) waarvoor gebruik gemaakt kan worden van de EIA. Fiscale aftrek is mogelijk voor duidelijk omschreven investeringen (specifiek) maar ook voor maatwerk investeringen (generiek) die een forse energiebesparing opleveren.

Hoe succesvol?

- <http://www.agentschapnl.nl/content/jaarverslag-eia-2011-energie-investeringsaftrek>
- 16.000 aanvragen in 2011 (84% KMO)
- 1.5 miljard € investeringsbedrag (72% KMO)

Waarom succesvol? Wat zijn de goede elementen?

- Hoogte investeringsaftrek

Meerjarenafspraken (MJA3 & MEE)

Details maatregel

Maatregel	Overeenkomsten tussen de overheid en bedrijven over het effectiever en efficiënter inzetten van energie
Categorie	Vrijwillige overeenkomst
Doelgroep	Gehele industrie, instellingen, gemeenten
Verantwoordelijke instantie	Agentschap NL (Ministerie van Economische Zaken)
Belangrijke links	www.agentschapnl.nl/mja

Korte beschrijving

De meerjarenafspraken energie-efficiëntie zijn overeenkomsten tussen de overheid en bedrijven, instellingen en gemeenten over het effectiever en efficiënter inzetten van energie. Er zijn twee verschillende meerjarenafspraken energie-efficiëntie:

- MJA3 voor gemeenten en niet-ETS-ondernemingen
- MEE voor ETS-ondernemingen

De meerjarenafspraken energie-efficiëntie steunen op vier pijlers op de gestelde doelen te bereiken, namelijk:

- Energiemanagement (energiezorg)
- Procesefficiëntie
- Ketenefficiëntie
- Duurzame energie

De meerjarenafspraak energie-efficiëntie kent daarnaast volgende verplichtingen voor MJA3- en MEE-bedrijven:

- Energie-efficiëntieplan (EEP): een hulpmiddel bij het interne planningsproces van bedrijven voor het nemen van energie-efficiëntie verbeterende maatregelen. In het plan wordt vastgelegd wanneer welke maatregelen worden uitgevoerd.
- Monitoring: deelnemers zijn verplicht om jaarlijks hun monitorgegevens naar Agentschap NL te sturen. De bedrijfsrapportage geeft inzicht in de voortgang van de uitvoering van het energie-efficiëntieplan. Uit deze gegevens blijkt of de ondernemingen hun doelstellingen op energiegebied realiseren. Er wordt onderscheid gemaakt in maatregelen op het gebied van procesefficiëntie, ketenefficiëntie, duurzame energie en de invoering van systematische energiezorg. Zo kan het management het beleid bevestigen of tussentijds aanpassen.

Hoe succesvol?

- <http://www.agentschapnl.nl/content/resultaten-meerjarenafspraken-energie-efficiency>
- 900 bedrijven in MJA3
- 12.9% verbetering energie-efficiëntie in productieproces en -keten tov 2005

Waarom succesvol? Wat zijn de goede elementen?

- Monitoring waaruit blijkt of onderneming al dan niet op schema zit zodat bijsturen tijdig gebeurt

Details maatregel

Maatregel	Wettelijke plicht voor een ondernemer om alle energiebesparende maatregelen die aan zekere toetsingscriteria voldoen te realiseren
Categorie	Verplichting
Doelgroep	Milieubeheer: alle bedrijven Activiteitenbesluit: bedrijven zonder meldingsplicht
Verantwoordelijke instantie	Ministerie van Infrastructuur en Milieu
Belangrijke links	http://www.infomil.nl/onderwerpen/duurzame/energie/uniforme-leidraad/activiteitenbesluit/

Korte beschrijving

In de Wet Milieubeheer is de wettelijke plicht voor een ondernemer vastgelegd om alle energiebesparende maatregelen te realiseren. Deze wettelijke plicht is alleen van toepassing als aan de onderstaande toetsingscriteria wordt voldaan:

- een minimaal jaarlijks elektriciteitsverbruik van 50.000 kWh; of
- een minimaal jaarlijks verbruik van 25 000 m³ aan aardgasequivalenten aan brandstoffen;
- een terugverdientijd van vijf jaar (of minder) per energiebesparende maatregel.

Het staat het bevoegd gezag vrij om daar waar naar de mening van het bevoegd gezag sprake is van evidente energieverspilling de zorgplicht van het Activiteitenbesluit te gebruiken om energiebesparende maatregelen te verlangen van de ondernemer. Het is wel van belang om hierbij een realistische en redelijke kosten- en batenafweging te maken. Als richtlijn kan een terugverdientijd van drie jaar (of minder) worden gehanteerd.

Het Activiteitenbesluit, gebaseerd op Wet milieubeheer, bevat algemene milieuregels voor bedrijven. Bedrijven die vallen onder het regime van het Activiteitenbesluit hebben vaak geen vergunning voor het oprichten of veranderen van een milieu-inrichting nodig.

Hoe succesvol?

Geen info

Waarom succesvol? Wat zijn de goede elementen?

Geen info

FRANKRIJK

Energie-efficiëntie certificatsysteem (CEE)

Details maatregel

Maatregel	Certificatsysteem ter promotie van energiebesparende maatregelen met quotaverplichting voor energieleveranciers
Categorie	Financieel
Doelgroep	Huishoudens, bedrijven, autoriteiten, ...
Verantwoordelijke instantie	Ministère de l'écologie, du développement durable et de l'énergie
Belangrijke links	http://www.developpement-durable.gouv.fr/-Certificats-d-economies-d-energie,188-.html

Korte beschrijving

Mechanisme waarbij energieleveranciers energiebesparende maatregelen promoten bij hun afnemers (huishoudens, bedrijven,...). De energieleveranciers worden immers door de overheid verplicht om energiebesparing bij hun klanten te realiseren. Het aansporen tot het nemen van energiebesparende maatregelen kan op verschillende manieren: informatievoorziening omtrent implementatie, of financiële ondersteuning in samenwerking met de industrie of de distributienetbeheerders zoals premie voor aankoop materiaal/uitrusting, hulp bij de werken, voorfinanciering, gratis scan, ... Als compensatie voor deze tegemoetkoming ontvangen de energieleveranciers een aantal certificaten op basis van de bespaarde kWh.

Een driejaarlijks objectief wordt gedefinieerd en verdeeld tussen de verschillende operatoren in functie van de hoeveelheid energie die ze verkopen. Op het einde van deze 3 jaar zijn de leveranciers verplicht om een aantal certificaten, equivalent aan hun verplichting, in te leveren als bewijs dat ze hun verplichting inzake energiebesparing nagekomen zijn. De certificaten worden uitgereikt door de overheidsdienst verantwoordelijk voor energie en aan iedereen (energieleveranciers (verplicht) en niet-verplichte actoren) die energiebesparende maatregelen uitvoert. Het aantal certificaten wordt berekend in kWh besparing (geactualiseerd, voor levensduur maatregel). In het geval leveranciers hun verplichting niet nakomen zal hen een boete opgelegd worden van 0.02 € per ontbrekende kWh.

Uitgereikte certificaten zijn geldig na inschrijving in het nationaal register van certificaten inzake energiebesparing. Dit register houdt alle transacties van certificaten (verkoop en aankoop) bij en levert tevens regelmatig informatie over de gemiddelde prijs van een certificaat.

Hoe succesvol?

De eerste periode vond plaats van 2006 tem 2009, met als doel/verplichting 54 TWh energiebesparing. Dit doel werd ruimschoots overschreden met een totale besparing van 65.3 TWh. De verdeling per sector was op volgende wijze:

- Residentiele sector: 86.7%
- Tertiaire sector: 4.3%
- Industrie: 7.4%
- Grid: 1.3%
- Transport: 0.4%

Een nieuwe periode van 3 jaar startte begin 2011 en heeft als vooropgesteld doel een energiebesparing van 345 TWh. Ook na 2013 zal het systeem verder gezet worden met dezelfde driejaarlijkse doelstelling als die van de huidige periode.

Waarom succesvol? Wat zijn de goede elementen?

- Eenvoudig systeem
- Verplichting voor leveranciers geeft garantie dat je certificaten zal kunnen verkopen
- Standaard fiches voor een aantal maatregelen maakt berekening van besparing en aantal certificaten eenvoudiger

Fonds voor investeringen in rationeel energiegebruik (Fideme)

Details maatregel

Maatregel	Investeringsfonds voor projecten inzake rationeel energiegebruik en valorisatie van afval
Categorie	Fondsen en derde partijfinanciering
Doelgroep	Gehele industrie
Verantwoordelijke instantie	Iena Environnement
Belangrijke links	http://www.ademe.fr/entreprises/Aides/documents/fideme.pdf http://www.precodd.fr/servlet/getDoc?cid=96&m=3&id=19372&ref=13418&p1=B

Korte beschrijving

FIDEME is een investeringsfonds van 45M€, bedoeld om financiering van projecten inzake energiebeheer en valorisatie van afval te bevorderen en vergemakkelijken.

FIDEME financiert projecten, waarin gekende en niet-innovatieve technologieën worden toegepast, in volgende sectoren:

- Hernieuwbare energietechnologieën: wind, hydro, geothermie, biomassa
- Recyclage en valorisatie van afval
- KMO's, die producten leveren en actief in de sector energiebeheer en valorisatie van afval

FIDEME is bijzonder aantrekkelijk voor projectontwikkelaars aangezien het fonds financieel tussenkomt aan een rente die lager is dan de marktrente.

De criteria om in aanmerking te komen voor financiering zijn:

- Maximum investeringsbedrag van het project: 5% van het fonds, zijnde 2.25 M€
- Maximaal ondersteuningsbedrag: 25% van het totale projectbedrag
- Minimaal niveau eigen vermogen van de projectontwikkelaar: 10 à 20%

Hoe succesvol?

Sinds de lancering van FIDEME in 2003 werden op 3 jaar tijd een dertigtal projecten ondersteund.

Waarom succesvol? Wat zijn de goede elementen?

- Lage rente

Groene lening (Oseo)

Details maatregel

Maatregel	Groene lening voor investering inzake energiebesparing
Categorie	Financieel
Doelgroep	KMO's
Verantwoordelijke instantie	OSEO
Belangrijke links	http://www.pee-oseo.fr/

Korte beschrijving

De groene lening wordt beheerd door OSEO, een publieke onderneming met als rol om innovatie en groei onder bedrijven te financieren en ondersteunen. Speciaal voor micro-ondernemingen en KMO's werd in 2010 het mechanisme van de groene lening geïntroduceerd. KMO's komen in aanmerking voor leningen aan gesubsidieerde rente voor investeringen inzake een verbeterde energie- en milieuprestatie van het productieproces en/of producten.

Investeringen op volgende domeinen komen in aanmerking:

- Verlichting
- Koudeopwekking
- Warmteopwekking
- Elektrische regeling

Het bedrag van de lening is geplafonneerd tot het bedrag van het eigen vermogen van de kredietnemer, en bedraagt maximaal 50.000 €. Er wordt geleend tegen een vaste gesubsidieerde rente volgens het van kracht zijnde barema. Bijvoorbeeld, voor september 2012 was dit 1.03% op jaarbasis.

Hoe succesvol?

Sinds de lancering van de groene lening in 2010 werd aan bedrijven op 2 jaar tijd 2600M€ aan groene leningen goedgekeurd om hen toe te laten milieuvriendelijker (proces en producten) en competitiever te zijn.

Waarom succesvol? Wat zijn de goede elementen?

- De aanvraag is eenvoudig en kan online gebeuren
- Zonder persoonlijke (waar)borg
- Aantrekkelijke rentevoet

Waarborg voor energiebehoud (FOGIME)

Details maatregel

Maatregel	Waarborg voor investeringen van KMO's inzake energiebeheer
Categorie	Financieel
Doelgroep	KMO's
Verantwoordelijke instantie	La Banque du développement des PME's (BDPME) - Sofaris
Belangrijke links	http://www.ademe.fr/entreprises/Aides/documents/fogime_note.pdf

Korte beschrijving

Het waarborgfonds FOGIME is bedoeld om KMO's aan te moedigen te investeren inzake energiebeheer. Het brengt een extra financiële waarborg voor de bankkredieten die werden aangegaan door een KMO om te zijn project te financieren. FOGIME werd gecreëerd op initiatief van de Ontwikkelingsbank voor KMO's (Banque du Développement des PME), en wordt beheerd door zijn filiaal Sofaris.

Verschillende types maatregelen inzake energiebesparing kunnen genieten van FOGIME. De in aanmerking komende investeringen worden meer gespecificeerd in een lijst gepubliceerd in het 'Journal Officiel'. Deze kunnen worden samengevat als volgt:

- Performante materialen voor productie, gebruik, recuperatie en opslag van energie die toelaten een energiebesparing te realiseren
- Optimalisatie van industriële installaties en processen om minder energie te verbruiken
- Gebruik van hernieuwbare energie: hout, biogas, wind, zon, ...
- Fabrikanten van materialen of producten bedoelt om energie te besparen en/of hernieuwbare energie te ontwikkelen

De maximale bedragen waarvoor een waarborg wordt geleverd zijn:

- 70% van de lopende lening
- Maximum 750.000 € per bedrijf

Hoe succesvol?

Tussen 2001 (lancering) en 2009:

- werd voor 61 leningen een waarborg verleend door FOGIME
- bedroeg het bedrag van deze leningen 26.66 M€
- bedroeg het bedrag dat FOGIME uitleende voor de waarborgen 13.23 M€

Het fonds stelt in totaal 17.84 M€ voor, terwijl slechts 13.23 M€ aangesproken werd. De redenen waarom het fonds niet volledig gebruikt werd zijn onder andere:

- het toelatingsdossier en -proces, wat zwaar en traag is
- de in aanmerking komende maatregelen zijn te beperkt
- de moeilijke samenwerking tussen Ademe en Oseo

Waarom succesvol? Wat zijn de goede elementen?

Geen info

DUITSLAND

Investeringssteun (BAFA)

Details maatregel

Maatregel	Investeringssubsidies voor 'cross-cutting' technologies
Categorie	Financiële ondersteuning
Doelgroep	KMO's
Verantwoordelijke instantie	Bundesamt für Wirtschaft und Ausfuhrkontrolle (http://www.bafa.de/)
Belangrijke links	http://www.bmwi.de/DE/Presse/pressemitteilungen.did=375296.html http://www.bafa.de/bafa/de/energie/querschnittstechnologien/index.html http://www.stromeffizienz.de/industrie-gewerbe/finanzierung-foerderung/effiziente-technologien.html

Korte beschrijving

Zoals beschreven in een persbericht van december 2010 (zie link boven) heeft de overheid de maatregelen voor energie-efficiëntie uitgebreid. Dit resulteerde in nieuwe financieringsmogelijkheden die in werking treden in oktober 2012. Het is momenteel dus nog te vroeg voor enige evaluatie hiervan.

Deze nieuwe financiering wordt georganiseerd door BAFA (Bundesamt für Wirtschaft und Ausfuhrkontrolle). Ze is bedoeld voor KMO's die investeren in energie-efficiënte technologieën.

Er zijn twee verschillende investeringssubsidies mogelijk:

1. Vervanging van systemen door meer energie-efficiënte (netto-investeringen tussen 5000 en 30 000 € per bedrijf):
 - Elektromotoren en aandrijvingen
 - Pompen
 - Airconditioningsystemen
 - Persluchtsystemen
 - Systemen voor warmterugwinning en -benutting (alleen voor airconditioningsystemen en persluchtinstallaties)
2. Systematische optimalisatie van minstens twee van bovenstaande technologieën via een holistische bedrijfsspecifieke aanpak, waarbij gekeken wordt algemene besparingsconcepten (incl. Isolatie van buizen, pompen en kleppen, verlichting enz.). De investering moet tussen 30 000 en 100 000 euro bedragen en moet in detail bestudeerd worden door een energieadviseur. Maatregelen komen alleen in aanmerking als er een definitieve energiebesparing van minstens 25% wordt gerealiseerd en gedemonstreerd.

Hoe succesvol?

Nog geen evaluatie beschikbaar

Waarom succesvol? Wat zijn de goede elementen?

Nog geen evaluatie beschikbaar

Energie-Efficiëntie Campagne

Details maatregel

Maatregel	Ondersteuning door informatieverstrekking op verschillende wijzen
Categorie	Sensibiliseren en informeren
Doelgroep	Gehele industrie
Verantwoordelijke instantie	Duits Energie Agentschap (http://www.dena.de/)
Belangrijke links	http://www.stroreffizienz.de/industrie-gewerbe.html

Korte beschrijving

Het nationale informatie en motivatie programma "Initiative EnergieEffizienz" (werkzaam sinds 2004), licht alle typen gebruikers in over energiebesparingsmogelijkheden en moedigt hen aan om efficiënte gewoonten aan te nemen en te investeren in efficiënt elektrisch verbruik.

Door intensieve 'public relations' (zoals brochures, internetdiensten,...) is het Energie Efficiëntie Initiatief van het Duitse Energie Agentschap (DENA), voornamelijk gericht op 40 miljoen huishoudens, handel, industrie en dienstverlening (dus ook KMO's). Het doel is de aandacht en het bewustzijn van alle mogelijke consumenten van elektriciteit te vestigen op efficiënt gebruik. Bij uitbreiding wordt getracht het bewustzijn en de populariteit van energie-efficiënte technieken te vergroten. Het Agentschap organiseert workshops over specifieke onderwerpen met betrekking tot rationeel elektriciteitsgebruik.

Het "Initiative EnergieEffizienz" wordt ondersteund door het Federaal Ministerie voor Economie en Technologie (BMW). Daarenboven wordt het initiatief eveneens ondersteund vanuit de zakenwereld voor sector specifieke campagnes.

Het initiatief heeft een zeer goede, overzichtelijke en complete website, met de nodige links naar cross-subsidiëring enz. (<http://www.stroreffizienz.de>). Het deel 'Industrie und Gewerbe' is voornamelijk gericht op KMO's. Hiervoor is onder meer het volgende beschikbaar:

- Informatie over energiemangement
- Informatie over audits en erkende auditeurs (met links naar mogelijke financiering via KfW...)
- Informatie en gedetailleerde fiches over verschillende energie-efficiënte technologieën (vb. druklucht, motoren, verlichting...)
- Energie-efficiënte award
- Voorbeeldprojecten en databank

Hoe succesvol?

Uit de resultaten van de representatieve opiniepeilingen die sinds 2003 door het forsa instituut werden uitgevoerd parallel aan het oprichten van het " Initiative EnergieEffizienz", worden in toenemende mate

positieve veranderingen waargenomen in de houding en het gedrag van verbruikers. Zo ondernamen 61% van de huishoudens in 2009 op vrijwillige basis maatregelen om het elektriciteitsverbruik te reduceren. Het initiatief is erin geslaagd een groot netwerk van 'vertegenwoordigers' uit te bouwen, zoals retail verkopers en energiebedrijven als actieve campagnepartners.

Over KMO's is er weinig informatie beschikbaar. Cijfers over het aantal websitebezoekers, de deelname aan evenementen enz. worden jaarlijks geevalueerd. Volgende link verwijst naar de meest recente versie hiervan (2012):

http://www.stromeffizienz.de/fileadmin/user_upload/initiative/dateien/130208_IEE_Evaluierungsbericht_2012.pdf

Waarom succesvol? Wat zijn de goede elementen?

Moeilijk te evalueren.

Energie-Efficiëntie FONDS

Details maatregel

Maatregel	Investeringsfonds voor energiebesparende maatregelen en adviesverlening in de gehele industrie
Categorie	Fondsen en derdepartijfinanciering
Doelgroep	Gehele industrie
Verantwoordelijke instantie	Federaal Ministerie voor Milieu, Natuurbehoud en Nucleaire Veiligheid
Belangrijke links	http://www.bmu.de/themen/klima-energie/energieeffizienz/

Korte beschrijving

Om de versnelde energietransitie te financieren, heeft de federale regering een speciaal fonds ten belope van drie miljard euro opgericht. De versnelde afbouw van kernenergie in de komende jaren vergt aanzienlijke investeringen om de energievoorziening in Duitsland te waarborgen. Dit vereist een betrouwbare financiële omgeving op lange termijn. De bijdrage van het Energie en Klimaatfonds is hier een belangrijke factor in.

Het Energie Efficiëntie Fonds is een onderdeel van het Energie en Klimaatfonds dat door het Federaal Ministerie voor Milieu, Natuurbehoud en Nucleaire Veiligheid werd opgericht. De werkingmiddelen van dit fonds worden gehaald uit het emissiehandelssysteem (EU ETS). Door de lage waarde voor CO2 emissierechten is het beschikbare budget kleiner dan verwacht. De ramingen gingen uit van 2,3 miljard euro, in werkelijkheid werd er slechts 1 miljard opgehaald. De omvang van het fonds is in zijn huidige vorm niet stabiel, zeker niet met de recente beslissingen van de Europese Commissie in het kader van het ETS schema.

Het geld zal ook bijdragen aan de vermindering van de CO2-uitstoot van gebouwen en aan het onderzoek en de ontwikkeling van hernieuwbare energie en nieuwe technologieën voor energieopslag.

Een onderdeel van dit energie efficiëntie fonds is gericht op KMO's, maar de bedragen en het succes zijn eerder beperkt (2011: 90 M€, 2012: 70 M€). De ondersteunde maatregelen betreffen bijvoorbeeld energieaudits en het uitwerken van strategieën voor een efficiënter en economisch gebruik van de beschikbare energie in de toekomst.

De federale regering ondersteunt eveneens bouwheren en eigenaren van gebouwen voor een energetische retrofit.

Hoe succesvol?

Niet zeer succesvol. Door de teloorgang van het ETS systeem is de toekomst van deze maatregel bovendien niet zeker.

Waarom succesvol? Wat zijn de goede elementen?

Niet van toepassing.

Fonds voor energie-efficiëntie BIJ KMO's (KfW Bank)

Details maatregel

Maatregel	Investeringsfonds voor energiebesparende maatregelen en adviesverlening in KMO's
Categorie	Fondsen en derdepartijfinanciering
Doelgroep	KMO's
Verantwoordelijke instantie	Federaal Ministerie voor Economie en Technologie (http://www.bmwi.de/)
Belangrijke links	https://www.kfw.de/inlandsfoerderung/EN/Domestic-Promotion/Our-offers/Energy-efficiency-and-corporate-environmental-protection/index-2.html http://www.bmwi.de/DE/Presse/pressemitteilungen.did=375296.html

Korte beschrijving

Vanaf februari 2008 startte het Federaal Ministerie voor Economie en Technologie (BMW i) samen met de KfW ontwikkelingsbank het aanbieden van onder meer fondsen voor energie efficiëntie in KMO's. Enerzijds steunt het fonds adviesverlening met betrekking tot energiebesparingsmogelijkheden in KMO's (audits), oplopend tot 80% van de kostprijs voor onafhankelijke adviesverlening. Anderzijds wordt financiële steun verleend voor investeringen in energiebesparende maatregelen om het aanwezige potentieel te benutten. Beide programma's kunnen onafhankelijk van elkaar toegepast worden.

KfW Energie Efficiëntie Programma

- Duitse en niet-Duitse ondernemingen en joint-ventures
- Zelfstandige ondernemers
- Ondernemingen met "energy contracting"
- Uitstel van afbetaling mogelijk tot de 3 eerste opstartjaren
- Zeer voordelige intrestvoeten voor KMO's
- De lening gebeurt via de eigen bank

Goedkope leningen voor investeringen in energie-efficiëntie maatregelen binnen en buiten Duitsland die substantiële energiebesparende effecten hebben, meestal grote investeringen rond 25M € per project. Voor investeringen buiten de EU wordt het deel dat door de Duitse partij wordt opgenomen gefinancierd.

Vervangingsinvesteringen moeten leiden tot een besparing op het energie eindverbruik van tenminste 20% ten opzichte van het energieverbruik van de laatste 3 jaren.

Investering voor nieuwe installaties dienen een energiebesparing te realiseren van ten minste 15% ten opzichte van het gemiddelde in de industrie.

Adviesverlening : KMO Energie Efficiëntie Advies

Eerstelijns- of detailadvies voor KMO's met een jaarlijkse energiekost groter dan 5.000 €.

Het advies moet verleend worden door een onafhankelijke energie expert die geaccrediteerd is voor het "KMO Energie Efficiëntie Advies" programma.

- Eerstelijnsadvies : 80% van de adviesverleningskosten, tot 1.280 €.
- Detailadvies: 60% van de adviesverleningskosten, tot 4.800 €.

Om een subsidie uit het programma te ontvangen, moet een applicatie ingediend worden op het internetportaal van de KfW KMO Bank. Het internet aanvraagformulier is de basis voor de applicatie, die via de regionale partners van de KfW bank gebeuren (bijvoorbeeld de kamers van koophandel, bedrijfsassociaties of lokale energieagentschappen).

Hoe succesvol?

In 2010 werd een evaluatie van het programma 'Adviesverlening voor KMO's' uitgevoerd in opdracht van het Ministerie van Economische Zaken (BMWi), door IREES en het Fraunhofer instituut. De besparing van de doorgevoerde energie-efficiëntiemaatregelen werd ingeschat op 1921 GWh per jaar. Hiervoor werden investeringen gedaan van ongeveer 666 M€, die tot dat moment geleid hadden tot een jaarlijkse besparing van ongeveer 122 M€.

Dit zijn zeer positieve resultaten die geleid hebben tot een uitbreiding van het systeem. Vele ondernemers waren blijkbaar verrast van de mogelijke energie- en kostenbesparingen die door de auditeurs werden ontdekt. Meestal lagen die tussen 8% en 20%.

75% van de ondervraagde bedrijven bevelen verderzetting van het programma aan, twee derde van de ondernemers was zeer tevreden over de kwaliteit van de adviesverlening door de onafhankelijke erkende auditeurs. De financiële ondersteuning van de maatregel bleek zeer belangrijk: slechts 9% van de ondernemers zou de audit hebben laten uitvoeren zonder financiële ondersteuning.

Waarom succesvol? Wat zijn de goede elementen?

De grote financiering (60-80%) is duidelijk een zeer grote drijfveer. Zonder die zou slechts een kleine minderheid van de ondernemers een audit hebben laten uitvoeren.

Uit de studie kwam bovendien naar voren dat de betrokkenheid van de kamers van koophandel, energie-agentschappen en andere instellingen zeer goed bleek te werken en een deel van het succes verklaart. "De persoonlijke contacten van de regionale lokale partners en hun diverse activiteiten ter ondersteuning van de bedrijven, geven het ondersteuningsprogramma bekendheid en zorgen ervoor dat het effectief wordt gebruikt", aldus Dr Ulrich Schröder, de voorzitter van de Raad van Bestuur van KfW bankgroep.

VERENIGD KONINKRIJK

Carbon Trust

Details maatregel

Maatregel	Ondersteuning door informatieverstrekking op verschillende wijzen
Categorie	Sensibiliseren en informeren
Doelgroep	Industrie, KMO's, overheden, publieke sector
Verantwoordelijke instantie	The Carbon Trust
Belangrijke links	http://www.carbontrust.com/

Korte beschrijving

De Carbon Trust is een wereldwijd toonaangevende organisatie die bedrijven, overheden en de publieke sector helpt om de transitie te versnellen naar een koolstofarme economie door energiebesparingsstrategieën en het commercialiseren van koolstofarme technologieën.

De missie is om klimaatverandering aan te pakken door deze versnelling in de transitie te bewerkstelligen die werkgelegenheid en welvaart met zich meebrengt. Er wordt hulp geboden aan organisaties om van duurzaamheid een aandachtspunt in hun bedrijfsstrategie te maken en hierdoor een concurrentievoordeel te behalen in de markt.

Er is een waaier van op maat gemaakte diensten, ontworpen om aan de behoeften van bedrijven, overheden en de publieke sector te voldoen:

- Advies aan bedrijven, overheden en de publieke sector omtrent hun mogelijkheden binnen een duurzame, koolstofarme wereld;
- Meting en certificatie van de ecologische voetafdruk van organisaties, productieketens en producten;
- Het ontwikkelen en implementeren van koolstofarme technologieën en oplossingen, van energie-efficiëntie tot duurzame energie.

Advies

Bedrijven, overheden of de openbare sector, worden ondersteund door zakelijke en milieu experts om koolstofarme strategieën en beleid te ontwikkelen. Het advies zal helpen om energiekosten te verminderen en een concurrentievoordeel te verwerven. Bedrijven worden ondersteund om te voldoen aan de uitdagingen van duurzaamheid en het maximum te halen uit hun zakelijke kansen.

Gespecialiseerde kennis en een uitgebreide reeks van tools en technieken zijn ontwikkeld om organisaties te helpen vooruit te komen richting een koolstofarme economie :

Gebouwtechnieken

Verwarming, ventilatie, klimatisatie en bijhorende regelingen, isolatie van gebouwen en technische leidingen, verlichting, warmteterugwinning, zonthermische installaties,...

Industriële procestechnologiën

Persluchtkoppelingen, motoren en frequentiesturingen, materiaaltransportsystemen, "cos phi" correctie, procesverwarming, procesregeling, koeling,...

Er werden ook software tools ontwikkeld om bedrijven te ondersteunen op weg naar duurzaamheid, waaronder [Empower](#), ontworpen om werknemers te helpen bij het bereiken van energiebesparingen op de werkvloer en de hele organisatie een sprong voorwaarts te laten maken op het vlak van milieu-impact.

Technologie

Gemiddeld wordt 20% van de jaarlijkse energiekosten van een bedrijf verspild door het gebruik van energie-inefficiënte machines en toestellen. De Carbon Trust helpt bij het ontwikkelen en inzetten van koolstofarme technologieën om schone technologieën ingang te laten vinden in de markt en energie-efficiëntie toe te passen met aanvullende financieringsoplossingen.

De Carbon Trust helpt bedrijven bij het inzetten van energie-efficiëntie in de praktijk als kostenbesparende strategie, met ondersteuning in huurcontracten, leningen, financiering en de implementatie ervan om energie-efficiëntie makkelijk te maken. De diensten zijn ontworpen voor organisaties en bedrijven, zowel voor de leveranciers van toestellen als voor de eindgebruikers.

De Carbon Trust biedt onpartijdige en praktische hulp bij de financiering voor nieuwe machines, het vinden van leveranciers van kwaliteitsvolle apparatuur of het verwerven van inzicht om de energie-efficiëntie te verbeteren, waaronder:

- Sitebezoeken om te helpen bij het bepalen waar energie bespaard kan worden
- Het doorlichten van 'business cases' en investeringen om de voordelen van energie-efficiëntie aan te tonen
- Aankoop van kwalitatieve en competitieve toestellen voor energie-efficiënte
- Flexibele en betaalbare financiering in de vorm van leasing, leningen en huurkoop, die gefinancierd worden door besparingen op de energiekosten - hetzij rechtstreeks aan de klant of via erkende leveranciers.

Carbon Trust SME Network

Het "Carbon Trust SME Network" is een online gemeenschap voor KMO's om kennis en beste praktijken, om de vermindering van CO₂-uitstoot en het besparen van energiekosten te delen.

De wens is dat deze gemeenschap zal groeien tot een belangrijk forum voor kleine & middelgrote ondernemingen om kennis te delen, inzicht te krijgen en belangrijke informatiebronnen met betrekking tot het gebruiksgedrag, de technische en regelgevende kwesties uit te wisselen.

Hoe succesvol?

Tot nu toe heeft dit werk £ 4.5billion in energiekosten bespaard en een vermindering van koolstofdioxide-uitstoot van 47Mt opgeleverd.

Waarom succesvol? Wat zijn de goede elementen?

Geen concrete informatie beschikbaar

Market Transformation Programme

Details maatregel

Maatregel	Regelgeving met als doel de verduurzaming van energiegerelateerde producten.
Categorie	Verplichtingen
Doelgroep	Fabrikanten en eindgebruikers
Verantwoordelijke instantie	Defra (Departement voor milieu, voeding en landelijke zaken)
Belangrijke links	http://efficient-products.defra.gov.uk/cms/

Korte beschrijving

Het "Market Transformation Programme" (MTP) ondersteunt het beleid van de Britse regering inzake duurzame producten, door:

- Het ontwikkelen en onderhouden van een solide ervaringsbasis over de effecten en tendensen die voortvloeien uit producten tijdens hun levenscyclus.
- Ervoor te zorgen dat betrouwbare productinformatie beschikbaar is en gebruikt wordt als hulp bij beleidsbeslissingen, de keuze van de consument en instrumenten zoals overheidsopdrachten.
- Het werken met belanghebbenden om hun expertise ten volle te benutten om effectieve en efficiënte normen te ontwikkelen omtrent de levenscyclus van producten en zodoende innovatie en ecodesign te stimuleren.

Het MTP omvat alle producten die onder de richtlijn ecologisch ontwerp vallen. Deze richtlijn legt minimum milieuprestatienormen vast in de hele Europese Unie voor energiegerelateerde producten (ErP). Ecodesign regelgeving is bedoeld om de milieuprestaties van producten te verbeteren door de impact van de levenscyclus van een product op het milieu te verminderen. Dit wordt bereikt door middel van regelgeving of vrijwillige overeenkomsten.

De producten die onder de Ecodesign regelgeving vallen, en bijgevolg het MTP, zijn energiegerelateerde producten die energie gebruiken, opwekken, overbrengen of meten (elektriciteit, gas, fossiele brandstoffen), zoals boilers, computers, televisies, transformatoren, industriële ventilatoren en industriële ovens.

De producten die momenteel onder het MTP vallen, zijn verdeeld in 6 productgroepen:

- Verwarming, ventilatie en klimatisatie (HVAC) - producten zoals boilers, ketels, luchtgroepen,...;
- Huishoudelijke apparaten - producten zoals wasdrogers, ovens, diepvriezers, koelkasten,...;
- Verlichting – huishoudelijke en niet-huishoudelijke verlichtingsproducten;
- Motoren - omvat producten zoals elektrische motoren, pompen en ventilatoren;
- Transformatoren en machines - transformatoren en werktuigmachines;

- Consumer Electronics-en informatie-en communicatietechnologie (CE / ICT) - omvat producten zoals computers, printers, televisietoestellen,...;

Het MTP wordt beheerd door Defra via een consortium van contractanten. De hoofdcontractant is AEA Technology, dat samenwerkt met Consumer Research Associates. Er zijn ook veel technische adviseurs die deelnemen aan het programma, waaronder het Building Research Establishment (BRE), Intertek Research and Testing Centre en een groeiend aantal anderen.

Hoe succesvol?

Geen info beschikbaar

Waarom succesvol? Wat zijn de goede elementen?

Geen info beschikbaar

OOSTENRIJK

Energieaudits

Details maatregel

Maatregel	Energieaudit voor KMO's (KMU Energieeffizienzcheck)
Categorie	Financieel, sensibilisering & informatie
Doelgroep	KMO's
Verantwoordelijke instantie	Klima + Energiefonds (via public bank: Kommunal Kredit Public Consulting)
Belangrijke links	http://www.klimafonds.gv.at/foerderungen/aktuelle-foerderungen/2013/energieeffizienzcheck-fuer-kmu/ http://www.klimafonds.gv.at/assets/Uploads/Jahresprogramme/jahresprogramm2013.korr.pdf http://www.energyagency.at/fakten-service/foerderungen.html (handige subsidiewegwijzer) http://www.umweltfoerderung.at/kpc/de/home/allefoerderungen/#energiesparen

Korte beschrijving

Het Klima + Energiefonds subsidieert zogeheten 'Energieefficiëncieschecks' - korte 1-daagse energie-efficiëntieaudits voor KMO's. Deze subsidies begunstigen primair advies en implementatie voor de identificatie, evaluatie en implementatie van maatregelen om de energie-efficiëntie te verhogen en de energiekosten te verlagen. De audits bestaat uit twee fasen (een eerste consultatie, en de opvolging van de uitvoering), waarbij telkens 90% gesubsidieerd wordt met een maximum van €675 per fase.

Het hoofddoel is om de Oostenrijkse KMO's te mobiliseren aan een lage kost. Dit blijkt goed te werken. Er werden reeds meer dan 2000 zulke audits uitgevoerd. Deze audits leveren een eerste contact op tussen de bedrijven en de overheid, wat dikwijls toelaat later verder samen te werken.

Naast het organiseren van overleg en de voorbereiding en uitvoering van consultancy rapporten, zijn de consultants verplicht gestandaardiseerde gegevens over het energieverbruik en besparingen te verzamelen. Deze data wordt gebruikt om up-to-date benchmarks en sectorconcepten te ontwikkelen voor de verschillende sectoren, die dan weer verder gebruikt worden in de beleidsvoering enz.

Voor de gestandaardiseerde audits is momenteel een Europees project aan de gang tussen 6 landen → 'Pine' (<http://www.pineaudit.eu/eng/home.aspx>).

Momenteel is er in Oostenrijk een wet in de maak (gerelateerd aan de Energy Efficiency Directive). Deze wet is in de laatste fase en wordt waarschijnlijk van kracht rond de zomer. Het huidige plan is om het volgende verplicht te maken (elke 4 jaar tot 2020):

- Voor bedrijven met >250 werknemers: Energy Management Systems
- Voor bedrijven met 50-250 werknemers: Energy Audits

- Voor kleine bedrijven met 5-50 werknemers: Energy Advice

Hoe succesvol?

De audits blijken zeer succesvol. Meer dan 2000 audits werden reeds uitgevoerd. Verschillende bedrijven werken daarna verder op de maatregelen (info uit telefooninterview, geen cijfer beschikbaar).

Waarom succesvol? Wat zijn de goede elementen?

De belangrijkste reden voor succes lijkt de zeer lage kost. Bedrijven betalen slechts 75€ voor de initiële audit. Deze lage drempel zorgt samen met een goede communicatie voor een hoog deelnamecijfer.

Verder zit er een gestructureerde aanpak en idee achter. Zo zijn de audits en de gerelateerde rapportering gestandaardiseerd. De ervaren auditeurs worden opgeleid in specifieke thema's en krijgen verder opleiding over de wijze van auditing. Ze worden gescreend en ge-evalueerd. De resultaten van de audits (gestandaardiseerde gegevens) worden gebruikt voor benchmarking en het ontwikkelen van sectorconcepten. Deze geïntegreerde aanpak brengt vele synergieën en blijkt daardoor zeer succesvol te zijn. Voor dit alles wordt samengewerkt tussen het Austrian Energy Agency (Klima:Aktiv), de kamers van koophandel (WKO), en het Klima + Energiefonds van het Ministerie van Landbouw, Bosbeheer, Milieu en Water.

Het budget voor deze audits in 2013 is 1 M€.

Gratis opleidingen voor energieadviseurs (Klima-Activ)

Details maatregel

Maatregel	Opleidingen voor enerige-adviseurs en energiemanagers (ervaren professionele via Klima-Activ, nieuwe via EUREM)
Categorie	Sensibilisering en informatieverstrekking
Doelgroep	Energiemanagers van KMO's en consultants
Verantwoordelijke instantie	Austrian Energy Agency (under "Federal Ministry of Agriculture, Forestry, Environment and Water Management"), en EUREM (georganiseerd via Chamber of Commerce)
Belangrijke links	http://www.klimaaktiv.at/ , http://www.klimaaktiv.at/english/about_klimaaktiv/aboutus.html http://eurem.net/display/eurem/About+EUREM http://at.eurem.net

Korte beschrijving

1. Klima:Activ opleidingen

- Onder het motto 'Train the trainer' organiseert de Oostenrijkse overheid via het Klima:Activ programma gratis opleidingen voor energieadviseurs.
- De maatregel bestaat uit een jaarlijkse 6-daagse cursus die telkens focust op enkele specifieke topics (vb. druklucht, ventilatie, pompen, elektrische motoren, verlichting..).
- De opleidingen zijn specifiek voor professionele en reeds ervaren adviseurs, zodat de informatie-overdracht snel en efficiënt kan en dat zij de informatie direct kunnen toepassen in hun werk.
- De opleidingen zijn sterk gelinkt met andere maatregelen, in het bijzonder de gestandaardiseerde energieaudits en de investeringssubsidies via het 'Klima & Energiefonds'. Een belangrijk deel van de training gaat over de gestandaardiseerde energieaudits (andere maatregel van de overheid) en hoe deze moeten uitgevoerd worden (zie andere maatregel). Dit helpt dan bij de gestandaardiseerde datacollectie en de opvolging van de uiteindelijke resultaten van de audits. De data wordt bovendien gebruikt voor benchmarking van de verschillende industrietakken, wat dan weer in het beleid gebruikt wordt om specifieke maatregelen op te stellen of andere acties te ontwikkelen.

2. EUREM

- EUREM is een Europees programma voor gestandaardiseerde opleidingen aan energiemanagers en –auditors. Het programma is actief in 14 landen en breidt nog steeds uit.
- In tegenstelling tot the Klima:Activ opleidingen focust EUREM op opleidingen voor 'nieuwe' energieauditeurs en –managers.
- In Oostenrijk is het programma zeer succesvol. Dit jaar is er reeds de 10de cursus.

- In België is EUREM niet actief tot nu toe.

Hoe succesvol?

- De Klima:Aktiv 6-daagse cursus werd bijgewoond door meer dan 1000 deelnemers (in totaal meer dan 400 individuele deelnemers).
 - Het Klima:Aktiv programma startte in oktober 2005. De lange termijn doelstelling was om tegen 2010 de CO2-emissies te beperken met 100000 ton en 250 GWh energie te besparen (vooral elektrisch). Tot september 2012 zijn 390 consultants opgeleid om de tools en instrumenten te gebruiken. In totaal heeft het programma tussen 2006 en 2011 bij ongeveer 100 bedrijven besparingen gerealiseerd van 430 GWh ofwel 155000 ton CO2.
- Het EUREM-programma is zeer succesvol in Oostenrijk en organiseert dit jaar reeds zijn 10e cursus.
 - Totaal besparingspotentieel geïdentificeerd (in alle landen): 3.8 TWh/year door 3000 energiemanagers. 75% van het geïdentificeerde potentieel wordt uitgevoerd met een payback periode van 2-3y. Gemiddeld succes:
 - Besparingspotentieel per energiemanager: 1 920 MWh per jaar
 - Kostenbesparingspotentieel per energiemanager: 77 140 EUR/jaar
 - CO2 besparingspotentieel per energiemanager: 843 ton/jaar
 - Succes in Oostenrijk: (<http://at.eurem.net>)
 - 382 energiemanagers
 - Energiebesparing: (MWh/jaar): 806 253
 - Kostenbesparing (EUR/jaar): 29 872 063
 - CO2-besparing (t/jaar): 302 128
 - Investerings (EUR): 165 709 677
 - Meer dan 80% van de projecten werden gerealiseerd, met het grootste deel daarvan terugverdiend in 1-3 jaar.

Waarom succesvol? Wat zijn de goede elementen?

Voor het Klima:Aktiv programma is zeer interessant. Het werkt goed omdat het een goed gestructureerd programma is, sterk gelinkt met andere initiatieven. Bovendien is het duidelijk waar men moet zijn voor informatie of hulp.

Voor de opleiding van auditeurs voor de standaardaudits (onder Klima & Energiefonds) en wat er verder mee gebeurt blijken zeer succesvol. Deze audits zijn bijna gratis voor de deelnemende bedrijven (die betalen enkel 10% voor een één-daagse audit), en worden uitgevoerd door erkende professionele auditeurs. Klima:Aktiv organiseert dit mee en leidt de auditeurs specifiek op in bepaalde thema's, zodat ze onder meer de audits op een gestandaardiseerde manier uitvoeren.

De resultaten van de audits worden daarna gebruikt voor benchmarking van de verschillende sectoren. Deze informatie dient om het beleid aan te passen, de specifieke opleidingsonderwerpen te bepalen en om het succes van de audits te monitoren. Bovendien worden de nieuwe prioriteiten gekozen in nauw overleg met de investeringsubsidies van het 'Klima & Energiefonds'.

EUREM wordt opgevolgd door de kamers van koophandel en blijkt in Oostenrijk ook zeer effectief. Dit kan mogelijks een interessante aanvulling zijn voor Vlaanderen.

Informatievoorziening (Klima:Aktiv)

Details maatregel

Maatregel	Sensibilisering en informatievoorziening via centraal programma
Categorie	Sensibilisering en informatieverstrekking
Doelgroep	KMO's
Verantwoordelijke instantie	Austrian Energy Agency (under "Federal Ministry of Agriculture, Forestry, Environment and Water Management")
Belangrijke links	http://www.klimaaktiv.at/ http://www.klimaaktiv.at/unternehmen/Produktionsprozess.html

Korte beschrijving

Klima:Aktiv is het Oostenrijkse initiatief voor klimaatbescherming gelanceerd door het Federaal ministerie van Landbouw, Bosbeheer, Milieu en Water, en ingebed in de Oostenrijkse federale klimaatstrategie. Het bestaat uit een bundel van maatregelen, gaande van regulering over informatieverstrekking tot subsidies en belastingen. Klima:Aktiv verzamelt alle vrijwillige en ondersteunende maatregelen onder één paraplu. Er zijn vier verschillende thematische clusters: Gebouwen, Energie-efficiëntie, Mobiliteit en Hernieuwbare Energie.

Onder Klima:Aktiv is informatieverstrekking en sensibilisering zeer belangrijk. Op dit vlak gebeurt onder andere het volgende:

- **Sectorconcepten:**
Samen met een aantal andere partijen brengt Klima:Aktiv zogeheten 'Branchenconcepten' uit, die statistieken, issues en oplossingen samenvat voor verschillende concrete sectoren (vb. wasserijen, vleesverwerkende sector, bakkerijen...)
http://www.klimaaktiv.at/energiesparen/betriebe_prozesse/branchenkonzepte/branchenfolder.html
- **Technologieprioriteiten:**
Ieder jaar worden technologieprioriteiten opgesteld op basis van de resultaten van de audits en benchmarking. Voor deze technologieën worden folders opgesteld met informatie en worden de opleidingen specifiek aangepast. Telkens worden duidelijk de erkende adviseurs voor deze technologieën vernoemd. De technologieprioriteiten worden bovendien doorsproken met het Klima & Energiefonds dat de subsidies verschaft, en er worden gezamenlijke folders opgesteld.
http://www.klimaaktiv.at/energiesparen/betriebe_prozesse/technologieschwerpunkte.html
- **Informatie over erkende technische adviseurs en bedrijven**
Een lijst van erkende adviseurs en bedrijven met contactgegevens is beschikbaar op de website.
- **Events**

- **Jaarlijkse energie-efficiëntie award:** Met deze award trekken ze blijkbaar verschillende interessante projecten aan en krijgen ze nuttige informatie over energie-efficiëntie maatregelen. Gedurende de laatste 5 jaar werden 122 bedrijven bekroond. Zij krijgen een certificaat en een foto met de minister.
De best practices worden met een folder gepubliceerd op de website, ter inspiratie voor anderen http://www.klimaaktiv.at/energiesparen/betriebe_prozesse/vorzeigebetriebe.html
- **Advice and Support**
Klima:Aktiv levert ook advies aan bedrijven en adviseurs. Het levert hen tools, informatie vna de benchmarking en verdere training op specifieke punten.
Bovendien wordt duidelijk aangegeven waar en waarvoor subsidies kunnen verkregen worden, in nauwe samenwerking met het Klima & Energiefonds en met de verschillende regio's.

Hoe succesvol?

Het is moeilijk om in te schatten hoe succesvol de informatieverstrekking is. Volgens de telefoon-interviews lijkt de maatregel succesvol te zijn omdat het een geïntegreerde aanpak is waarbij duidelijk is waar de nodige informatie te vinden is. Bovendien wordt goed samengewerkt met andere entiteiten (zoals het fonds dat de subsidies verschaft, en de kamer van koophandel) en worden hun activiteiten mee vermeld om een totaalbeeld te scheppen.

Waarom succesvol? Wat zijn de goede elementen?

Het Klima:Aktiv programma is een relatief duidelijk framework met een geïntegreerde aanpak. Zo goed als alle informatieverstrekking zit onder één paraplu. De links met subsidies zijn duidelijk en worden geadverteerd.

Wat ook goed lijkt te werken is de sterke link tussen de opleidingen van energieadviseurs, de zeer goedkope energieaudits en de informatieverstrekking. De resultaten van de hoog gesubsidieerde en gestandaardiseerde audits worden verwerkt en gebruikt om de informatieverstrekking te optimaliseren, om de focuspunten voor het volgende jaar te kiezen, om de best practices in de verf te zetten, enz.

Het jaarlijkse budget van Klima:Aktiv is ongeveer 7M€ plus eventuele bijdragen van de industrie.

DENEMARKEN

Go'Energi of Danish Energy Saving Trust

Details maatregel

Maatregel	Ondersteuning door informatieverstrekking op verschillende wijzen
Categorie	Sensibiliseren en informeren
Doelgroep	Particulieren, openbare instellingen, overheden, KMO's en industrie
Verantwoordelijke instantie	Danish Ministry of Climate and Energy
Belangrijke links	http://www.ens.dk

Korte beschrijving

De Deense "Energy Saving Trust" of "Go'Energi" was een onafhankelijke organisatie onder het Deense Ministerie van Klimaat en Energie. Het in 1997 opgerichte "Electricity Saving Trust" werd op 1 maart 2010 omgevormd naar de Deense "Energy Saving Trust". Het toepassingsgebied van het werk van de Trust houdt besparingen in voor alle vormen van energie in alle sectoren, met uitzondering van transport.

Echter, op 30 juni 2012 werd een punt gezet achter Go'Energi omwille van budgettaire redenen. Go'Energi hield zich enkel nog bezig met informatieverstrekking en campagnes opzetten. Vanaf 2010 werd reeds het plan opgevat om Go'Energi stilaan op te doeken. Zijn taken werden ondergebracht deels bij DEA en deels bij de energiebedrijven (elektriciteit, gas en district heating).

Hoe succesvol?

Moeilijk te evalueren bij informatieverstrekking en het opzetten van campagnes.

Waarom succesvol? Wat zijn de goede elementen?

Moeilijk te evalueren

BIJLAGE D GREEN DEAL: ENERGY SAVING FOR YOUR HOME OR BUSINESS

Bron: <https://www.gov.uk/green-deal-energy-saving-measures/how-the-green-deal-works>

How the Green Deal works

You can make energy-saving improvements to your home or business without having to pay all the costs up front through the Green Deal.

Energy-saving improvements include:

- insulation - eg loft or cavity wall insulation
- heating
- draught-proofing
- double glazing
- renewable energy technologies - eg solar panels or wind turbines

What you need to do?

1. Get an assessment of your property to see what improvements you can make and how much you could save on your energy bills.
2. Choose a Green Deal provider to carry out the work. You discuss with them what work you want done and whether the Green Deal is right for you.
3. If you go ahead with the improvements you must sign your Green Deal Plan - this is a contract between you and the provider stating what work will be done and how much it will cost. The provider will then arrange for a Green Deal installer to do the work.
4. Once the work is done, you'll pay off the money in instalments through your electricity bill.
5. If you're a landlord, you must get your tenant's permission before you sign up, and if you're a tenant you must get your landlord's permission to sign up - this also applies to social housing.

Green Deal mark

All Green Deal organisations must be authorised - look for the quality mark.

More information

Get more information about the Green Deal.

Energy Saving Advice Service

0300 123 1234
Monday to Friday, 9am to 8pm
Saturday, 10am to 2pm

Energy Saving Scotland

0800 512 012
Monday to Friday, 8am to 8pm
Saturday, 9am to 5pm

Getting an assessment

Get an assessment of your property by choosing a Green Deal assessor. You can also ask a Green Deal provider to find an assessor for you.

If you get a provider to arrange the assessment, you don't have to use that provider for any future work you want done.

You may have to pay for an assessment - you should check with the assessor or provider before the appointment.

During the assessment

An assessor will come and inspect your property, and discuss your energy use.

They will give you a Green Deal Advice Report - this will explain what improvements you can make and estimate how much you could save on your energy bills.

If the assessor wants to quote for improvements or recommend products or providers, they must get your permission before the assessment.

After the assessment

Contact a Green Deal provider to discuss what work is right for you. They can then arrange for any work to be done.

You can get quotes from as many providers as you like - you don't have to choose all, or any, of their recommendations.

Repayments

The amount you repay for Green Deal improvements is based on what a typical household or business is expected to save on energy bills by having the work done.

The cost will be shown on your Green Deal Plan (the contract between you and the provider), and will include the interest rate.

Most improvements should reduce your heating bill because you'll be using less electricity, gas or oil - but the actual savings depend on your energy use and the future cost of energy.

Before you sign your Green Deal Plan, check you understand the repayment rules.

How you repay

You'll pay the money back through your electricity bill. This is so that the Green Deal stays with the property - ie if you move, you no longer benefit from the improvements and therefore stop paying for them.

If you have a prepayment meter, a small amount will be taken from the meter each day instead.

You can pay off your Green Deal early, but you might be charged a fee - check with your provider.

Help with costs

If you're on benefits, a low income or live in an old property, you may be able to get help with costs. Contact the Energy Saving Advice Service or Energy Saving Scotland.

Energy Saving Advice Service

0300 123 1234
Monday to Friday, 9am to 8pm
Saturday, 10am to 2pm

Energy Saving Scotland

0800 512 012
Monday to Friday, 8am to 8pm
Saturday, 9am to 5pm

Moving into a property with a Green Deal

If you move into a property with a Green Deal, the landlord or seller must show you a copy of the Energy Performance Certificate - this will explain what improvements have been made and how much you'll need to repay.

The person who pays the electricity bill pays the money back - so if you're a tenant in a rented property, you'll be paying back the costs, not the landlord. This is because the tenant can expect to benefit from lower energy costs.

You can change electricity supplier, but only if the new supplier is participating in the Green Deal.

Get more information

If you have questions about improvements, warranties or repayments, contact the Green Deal provider - their contact details will be on your Energy Performance Certificate.

If you have a complaint and it can't be dealt with by the Green Deal provider or supplier, contact the Green Deal Ombudsman.

Cashback scheme

You may be able to claim back money from the government if you make energy saving improvements to your home under the Green Deal.

The scheme will run for a limited period, and is available for householders (eg home-owners, tenants etc) in England and Wales. Landlords are eligible if they pay for installation.

You can choose to donate some or all of your cashback to a charity or community interest company signed up with the scheme.

There's a different scheme in Scotland.

How to apply

Apply on the Green Deal Cashback website.

If you're a provider wanting to help customers get involved, or a charity wanting to receive donations, you'll need to register.

Green Deal for Businesses

Bron: <http://www.greendealinitiative.co.uk/about-the-green-deal/businesses/>

The Coalition Government is going to help businesses be included in the forthcoming Green Deal. Businesses will be able to apply for funding to help improve the energy efficiency of their current building. After an assessment has been carried out outlining which technologies will be the most effective a business owner can apply for funding to have the installation made. The funding that will be available will be of a high value than is offered to home owners, although exact details have yet to be finalized.

The difference between domestic Green Deal and Businesses who apply for the Green Deal

Businesses will have *no upper cap* in what they can apply for through the Green Deal. The limit will be set between the business and the provider. This means that businesses that are looking for large scale installations should use the Green Deal as a way to invest in Green Technologies to help them save money in the longer term.

The businesses building will be effectively responsible for the costs of all the improvements and these costs will be repaid through the energy bill related to the property. *There will be no up front costs for the business to incur at the outset.* The only cost will be the assessment, this might be waived or enveloped by the provider depending on the deal struck between the provider and the business applying.

The golden rule of the Green Deal also applies here it states that: the expected financial savings must be equal to or greater than the costs attached to the energy bill.

There are already existing schemes that some business might already be signed up to and the Green Deal will have to be worked into these obligations. Because of the layered complexity that is involved with the business sector there will be differences from the domestic market although the fundamental principals will remain the same.

Currently there are schemes, such as the Climate Change Agreements and the Carbon Reduction Commitment Energy Efficiency Scheme, which some businesses will be aware of. The government is currently looking at how these will all be aligned to make clear choices available to the business community.

Businesses will have the same measures available to them as domestic customers but some will not adhere to the Golden Rule of the Green Deal due to the size of some business premises. For example if a business is in a large warehouse it may not be cost effective to fit Solar panels to the building due to the high initial costs. It might however be cost effective to fit lighting controls and low energy lights which will give a much faster return on investment and fit into the Green Deals Golden Rule.

Meer info:

<http://www.green-deal-scheme.org.uk/>

<http://www.greendealorb.co.uk/>

<http://www.thegreendealhub.co.uk/>

https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/47978/1010-green-deal-summary-proposals.pdf

KWALITEITSINFORMATIE

Auteur :

Jasmin Janssens, Jan De Decker, Benoit Van den Broecke

Verificatie door :

Bert Wellens

30/04/2013

Goedgekeurd door

Antoon Soete

30/04/2013

Template v.12.13

